

Beata Łakomska

BLISKO LUDZI,
TRADYCJI
I KULTURY

KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH
75 LAT
W WILKOWICACH

Beata Łakomska

BLISKO LUDZI TRADYCJI I KULTURY

75 LAT
KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH
W WILKOWICACH

Wilkowice 2025

**Gmina
Wilkowice**

Informacje o publikacji:

Autorka: Beata Łakomska

Projekt okładki: Elżbieta Polak (Fabirkiewicz)

Projekt graficzny i skład publikacji: Elżbieta Polak (Fabirkiewicz)

Wydawca: Gmina Wilkowice, ul. Wyzwolenia 25, 43-365 Wilkowice

Rok wydania: 2025

Nr ISBN: 978-83-940833-2-8

Wydawnictwo z okazji 75-lecia Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach

PRZEDMOWA

SZANOWNI PAŃSTWO

Z ogromną radością i dumą oddaję w Państwa ręce publikację przygotowaną z okazji wyjątkowego jubileuszu – 75-lecia Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach. Jest to nie tylko podsumowanie bogatej historii i działalności tej prężnej organizacji, lecz także świadectwo jej nieocenionego wkładu w życie społeczne, kulturalne i edukacyjne naszej gminy.

Od momentu powstania KGW Wilkowice tworzyło wspólnotę kobiet aktywnych, twórczych i pełnych pasji. Gospodynie potrafią wspaniale łączyć szacunek dla tradycji z otwartością na nowe wyzwania. Swoją pracą i zaangażowaniem umacniają więzi międzypokoleniowe, pielęgnują lokalne dziedzictwo oraz dzielą się z mieszkańcami tym, co najlepsze – swoim talentem, czasem i sercem.

Ta książka jest dowodem na to, jak wielki potencjał drzemie w naszej społeczności. Zawiera nie tylko opowieść o działalności Koła, ale też bogaty kontekst historyczny i etnograficzny, dzięki czemu staje się ważnym elementem zachowania tożsamości kulturowej sołectwa Wilkowice.

Z okazji jubileuszu życzę wszystkim członkiniom, członkom i sympatykom KGW Wilkowice wielu kolejnych lat owocnej pracy, satysfakcji z podejmowanych inicjatyw oraz niegasnącej energii do dalszego rozwoju.

Z wyrazami szacunku,
Wójt Gminy Wilkowice
Maciej Mrówka

W roku jubileuszu 75-lecia KGW Wilkowice jest dla mnie ogromnym zaszczytem i radością stać na czele tej wyjątkowej organizacji. Z całego serca dziękuję wszystkim osobom, z którymi na przestrzeni lat nasze Koło miało przyjemność i honor współpracować. Choć nie sposób wymienić wszystkich z imienia czy nazwy, w imieniu własnym oraz wszystkich członków Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach pragnę złożyć najserdeczniejsze wyrazy wdzięczności za okazywane nam serce, życzliwość, otwartość i gotowość do wspólnego

działania. Dziękujemy także za inspirację i motywację, które dodają nam sił w podejmowaniu nowych wyzwań.

Jestem dumna, że wspólnie kontynuujemy historię zapoczątkowaną w 1950 roku przez nasze odważne i pełne pasji założycielki. Wierzę, że kolejne karty tej kroniki będą zapisywane równie pięknymi zgłoskami, niosącymi ze sobą szacunek dla tradycji oraz energię do dalszego rozwoju.

Przewodnicząca KGW Wilkowice
Katarzyna Kąkol

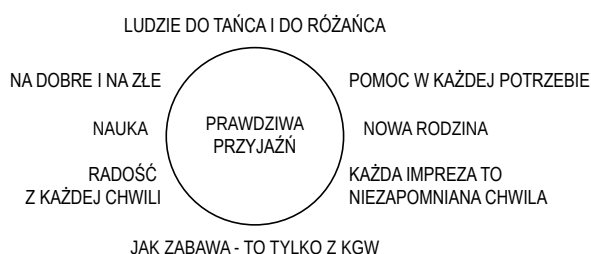
| *Widok z pól wilkowickich*

| Przewodnicząca KGW Wilkowice Katarzyna Kąkol z członkiniami Koła, 2025 r.

”

Adriana

„Dla mnie Koło Gospodyń to coś więcej niż tylko spotkania. To miejsce, gdzie tradycja łączy się z nowoczesnością.

Dla mnie osobiście to odskocznia i przestrzeń, gdzie w miłym towarzystwie mogę poznawać lokalne zwyczaje, zdobywać kulinarną wiedzę, dzielić się swoimi pomysłami i odkrywać w pewnym sensie jakieś swoje ukryte talenty. Spotykam tu wspaniałe osoby, dla których liczy się współpraca, wzajemne wsparcie i dobra atmosfera. Koło Gospodyń daje mi poczucie, że mogę pielęgnować coś naprawdę ważnego a jednocześnie tworzyć coś nowego.”

Marylka

„KGW Wilkowice to rodzina kółkowa; pełna charyzmy, pomysłów i radości, gotowa na dzielenie się z innymi sercem i potrawami. Pracy społecznej się nie boją, a wręcz zarażają.”

Jadzia

„K, jak kultura

- czyli dbałość o tradycję i nasze dziedzictwo i przekazywanie jej młodszemu pokoleniom.

G, jak grupa

- integracja kilku pokoleń kobiet w różnych dziedzinach (kulinaria, rękodzieło, edukacja).

W, jak wyjątkowość

- wsparcie w różnych sytuacjach, również w trudnych życiowych momentach. Autentyczne, dobre relacje, które są motorem napędowym do robienia fajnych rzeczy.”

Beata

„Dla mnie KGW jest jedną z najlepszych rzeczy, jaka mnie ostatnio spotkała. Długo się broniłam przed przystąpieniem do niego, nie wyobrażałam sobie siebie w tym „obszer-nym” stroju. Przyszłam za namową koleżanki i znalazłam tu cudowną atmosferę, przesympatyczne koleżanki, chętne do każdej akcji, z którymi każda praca daje nam satysfakcję że możemy tworzyć coś dobrego, w zgodzie z tradycją. Dziękuję Bogu za wszystkie CUDOWNE KOLEŻANKI i dziewczynę, która to wszystko ogarnia - KASIU - dobrze że jesteś!”

Bogusia

„Dla mnie Koło Gospodyń Wiejskich to coś więcej niż tylko organizacja, to przestrzeń integracji i wzajemnego wsparcia. Wspólne działania, takie jak przygotowywanie lokalnych wydarzeń czy warsztaty kulinarne, zacieśniają więzi i budują trwałe przyjaźnie. To miejsce, gdzie można dzielić się inspiracjami, uczyć się od siebie nawzajem, a także rozwijać pasje, zwłaszcza te związane z kuchnią i tradycją. KGW to także siła wspólnoty gotowej do niesienia pomocy, podtrzymywania tradycji i tworzenia czegoś wartościowego razem.”

Basia

„KGW dla mnie to organizacja, gdzie mogę pielęgnować tradycje, rozwijać swoje pasje i umiejętności, ale też po prostu fajnie spędzać czas. Jest to miejsce gdzie chętnie biorę udział w różnych zajęciach - od warsztatów artystycznych, technologicznych, kulinarnych, aż po sport i rekreację. W kręgu koleżanek i kolegów z naszego KGW zawsze znajdę odskocznię od codzienności, obowiązków i problemów. Krótko mówiąc, zawsze dobrze się bawię, uczę i mile spędzam czas z moim KGW.”

Gosia

„Koło to dla mnie miejsce miłego spędzania czasu wśród koleżanek, to możliwość nauczenia się wielu potrzebnych rzeczy i podzielenia się wzajemnymi doświadczeniami.”

Urszula C.

„Czym dla mnie jest KGW? Ogromną pasją, która daje spełnienie w różnych dziedzinach. Pozwala odkrywać nowe rzeczy i przełamywać mnóstwo moich wewnętrznych barier. KGW daje mi niesamowitą motywację do działania, a wszystkie zrealizowane pomysły przynoszą wielką satysfakcję, która nakręca do kolejnych wyzwań. KGW daje mi poczucie docenienia, a wspólnie spędzony czas jest niezapomniany i wartościowy.”

Kasia

„Nie jestem może typową gospodynią wiejską, lecz w KGW Wilkowice znalazłem to, co najlepsze w ludziach: życzliwość, uśmiech i niesamowitą moc współdziałania. A na dodatek jeszcze ogrom wiedzy życiowej i biegłości kulinarnej, która mnie zawsze pasjonowała.

Polecam innym mężczyznom przełamywanie stereotypów i dołączenie do naszego grona!”

Paweł

„Co mi daje KGW? Satysfakcję z tego, że mogę się spotkać w miłym gronie, oderwanie się od codzienności. Nie ma granic wiekowych, czuję się potrzebna i zaangażowana w to, co robimy i czuję radość z tego, że można pomóc innym!”

Danusia K.

WSTĘP

| *Koło Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach, 2025 r.*

W Wilkowicach - sołectwie malowniczo usytuowanym w dolinie rzeki Białej, u podnóża Beskidu Małego, działa Koło Gospodyń Wiejskich. Wilkowianki, nieprzerwanie od 75 lat, tworzą swoją dynamiczną społeczność gospodyń, angażując się w pracę na rzecz wilkowickiej społeczności, kultywując i promując tradycje przodków. Przez dziesięciolecia, napiętnowane zawirowaniami politycznymi i terytorialnymi, ulegała zmianom struktura i zadania wilkowickiego KGW. Koło dopasowywało zakres swoich działań do zmieniającej się rzeczywistości, nie tracąc jednocześnie tożsamości kulturowej własnego regionu, przypisanego historycznie do Małopolski. Dziś nadal kultywuje wybrane elementy tradycji krakowskiej, ale i tradycji góralskiej, która ponownie zaczyna wybrzmiewać, między innymi z uwagi na geograficzną przynależność części Wilkowic do Beskidu Małego, bliskość Beskidu Śląskiego i Beskidu Żywieckiego.

W zmieniających się realiach historycznych naszego kraju (okres zaborów, dwie wojny, powojenny ustrój komunistyczny, zmiany ustrojowe po 1989 roku), koła gospodyń wiejskich przeszły drogę od samopomocowych grup zrzeszających kobiety ze wsi, do (w większości) społecznych organizacji, niezależnych od administracji rządowej i samorządu terytorialnego, posiadających osobowość prawną, realizujących własne cele statutowe, mogących prowadzić działalność zarobkową i pozyskiwać środki z różnych źródeł. Dlatego monograficzna analiza działalności wilkowickiego KGW jest poprzedzona rozważaniami obejmującymi blisko 150 lat tradycji kół gospodyń wiejskich w Polsce. W rozważania te wpleciono informacje o historii wilkowickich gospodyń pozyskane drogą werbalną od informatorów, z notatek członkiń Koła, z zapisów kronik oraz analizy zachowanej dokumentacji fotograficznej i administracyjnej. Wyżej wymienione źródła posłużyły także częściowo do nakreślenia współczesnego obrazu działalności wilkowickiego KGW. W połączeniu z danymi obejmującymi bieżącą dokumentację administracyjną i fotograficzną oraz artykułami i informacjami z mediów społecznościowych powstał pełny obraz pozwalający zrozumieć specyfikę i funkcjonowanie Koła.

ROZDZIAŁ I
HISTORIA
„KOŁEM”
SIĘ TOCZY

RYS HISTORYCZNY

Powstanie kół gospodyń wiejskich, zdaniem badaczy tematu, obejmuje dwie daty - 1866 i 1877 rok. W pierwszym przypadku to zabór pruski i miejscowość Piaseczno, gdzie utworzono Towarzystwo Gospodyń. Natomiast druga data dotyczy organizacji Koła Gospodyń Wiejskich we wsi Janisławice w zaborze rosyjskim. Struktury polityczne i społeczne w obu zaborach były tak różne, że nie można było mówić o jednorodnym charakterze powstałych wówczas organizacji. Zanim wykształciła się względna jednorodność kół, musiały one mierzyć się z różnymi realiami, a ich działalność nie była często wolna od zewnętrznych wpływów ideologicznych i politycznej propagandy.

Wracając do początków, z czasem we wszystkich zaborach powstawały tego typu organizacje kobiece, przyjmując jednak różne nazwy, np. „Koło Pracy Kobiecej”, „Delegacja Gospodyń Wiejskich”, czy „Zjednoczone Koło Ziemianek”. Miały one w głównej mierze zwiększać rolę wiejskich kobiet i podnosić poziom gospodarczy wsi. Do wybuchu I wojny światowej we wszystkich trzech zaborach odnotowano ponad półtora tysiąca tego typu kół. W zaborze rosyjskim do 1919 roku wydawano nawet miesięcznik pod tytułem „Ziemianka”, którego treści realizowały

zadanie poprawy warunków życia kobiet na wsi, upowszechniając wiedzę o zdrowym odżywianiu, o higienie, o macierzyństwie. W czasach zaborów koła gospodyń zrzeszano w związkach i kółkach rolniczych. I tak na przykład Związek Gospodyń Wiejskich w zaborze austriackim, czyli na terenach Małopolski i Galicji, działał przy Małopolskim Towarzystwie Rolniczym.

Wybuch I wojny światowej spowodował zawieszenie działalności wielu kół gospodyń i organizacji rolniczych. Zmieniły się potrzeby społeczne i część kobiet włączyła się w działania wojenne, jak zaopatrywanie wojska, pomoc przy rannych, opieka nad osieroconymi dziećmi, osobami starszymi czy schorowanymi. Warunki życia na wsi były wówczas bardzo trudne, a kobiety podczas nieobecności mężczyzn przejmowały ich obowiązki, stając często na czele chłopskiego gospodarstwa¹.

Gdy Polska odzyskała niepodległość, koła gospodyń reaktywowały swoją działalność. Powoli zacierały się różnice w strukturach społecznych istniejące podczas zaborów, a KGW skupiły się na podniesieniu poziomu życia na wsi. Organizowały kursy, warsztaty, odczyty i pokazy, propagując wiedzę z zakresu rolnictwa, ucząc prowadzenia gospodarstwa domowego, uprawy warzyw, konserwacji żywności. Prowadziły

1 Witkowska Helena. 1917, Ligi Włościańskie str. 10

działalność opiekuńczą i edukacyjną zakładając np. Ogniska Matki i Dziecka. Aby odbudować życie społeczne i kulturalne po okresie zaborów i wojnie, organizowały festyny, zabawy ludowe, potańcówki. Spełniły znaczącą rolę w emancypacji kobiet wiejskich. I choć działały z większą autonomią, nadal były częścią struktury stanowiącej organizacje rolnicze.

II wojna światowa ponownie ograniczyła działalność KGW. Zakazy okupanta zmusiły kobiety do działań w konspiracji. Brały one udział w tajnych akcjach, wspierały polskich żołnierzy, udzielały schronienia. Jeszcze przed zakończeniem wojny 31 grudnia 1944 roku w Lublinie powołano Związek Samopomocy Chłopskiej (ZSCh), który niejako wchłonął kółka rolnicze i koła gospodyń wiejskich. Dokonano tego z obawy przed zbyt dużymi podziałami ideowymi kół, ich lokalnym charakterem i ciągle jeszcze zauważalnymi różnicami wynikającymi z terytorialnego podziału Polski podczas zaborów. Nowej władzy zależało na zmonopolizowaniu działalności organizacji, co było równoznaczne z uzyskaniem kontroli nad nimi. Również w tym celu powołana została tuż po wojnie Liga Kobiet, funkcjonująca aż do 1966 roku w środowiskach wiejskich i miejskich (później tylko w miastach). Oficjalnie organizacja miała reprezentować wszystkie kobiety, niezależnie od pochodzenia, propagować równouprawnienie i włączać się w odbudowę polskiej wsi. Faktycznie działała w ramach

systemu, realizując politykę partyjną. Była też w latach 50-tych i na początku 60-tych XX w. jedynym oficjalnym i akceptowanym ruchem kobiecym powiązanym ściśle z ówczesną polityką Polski Ludowej. Wiele kobiet, widząc tendencyjność organizacji, rezygnowało z członkostwa. Pomimo tego, że w tamtych latach koła gospodyń nie podlegały bezpośrednio Lidze Kobiet, tylko działały w ramach Związku Samopomocy Chłopskiej, Liga miała wpływ na ich działalność poprzez aktywność propagandową i edukacyjną. Mimo to pojawiało się coraz więcej działań oddolnych. Były one utrudniane ciągłymi podejrzeniami ze strony aparatu politycznego.

POCZĄTKI

W takich realiach, w 1950 roku w Wilkowicach powstało Koło Gospodyń Wiejskich. Jego założycielkami były Anna Polak i Waleria Dutka. Zebrały one grupę kobiet, chcących unowocześnić i ułatwić ówczesne życie na wsi, jednocześnie nie tracąc wartości, tradycji i obyczajów wyniesionych z domu. Współczesne gospodynie same opowiedziały o początkach działalności wilkowickiego KGW:

„Działalność KGW w znacznym stopniu przyczyniła się do podniesienia wiedzy i umiejętności kobiet w różnych dziedzinach życia. Licznie organizowane kursy pozwalały na wzbogacenie kwalifikacji z zakresu m.in. rolnictwa, uprawy truskawek, zakładania sadów, przetwórstwa owocowego, gotowania, pieczenia, kroju i szycia, robót ręcznych”².

Pierwsze lata działalności KGW przypadły na okres pogarszającej się stopniowo sytuacji politycznej i ekonomicznej kraju. I tutaj rola lokalnych działań okazała się bezcenna. Polskie władze, widząc efekty i rozumiejąc konieczność oddolnych działań w celu restrukturyzacji rolnictwa i wsi, 7 stycznia 1957 roku przywróciły działalność kółkom rolniczym i kół gospodyń wiejskich nieco większą niezależność. Od tego roku wszystkie powstające koła mogły pracować według własnych potrzeb i założeń, choć nie bez przeszkód. Istniał bowiem nadzór partyjny kontrolujący lokalne inicjatywy. Mimo to nastąpił dynamiczny rozwój KGW, co najwyraźniej wiązało się z ogromnymi potrzebami środowisk wiejskich. Członkinie kół okazały się samodzielne, przedsiębiorcze i doskonale zorganizowane. Ich działania szybko przynosiły wymierne

efekty. Dla wilkowickich gospodyń również był to owocny, choć niełatwy czas, tym bardziej, że do 1955 roku zebrania i kursy odbywały się w domach prywatnych.

W latach 1960-1970 instruktorzy z Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej, a także gminny agronom Henryk Pisuk, prowadzili wykłady dla wilkowickich gospodyń i członków Kółka Rolniczego. Lata 70-te to również czas wyjazdów integracyjnych i wypoczynkowych. Najstarsze zachowane dokumentacje fotograficzne pochodzą właśnie z tego okresu i przedstawiają gospodynie wilkowickie (często z rodzinami) podczas wycieczek do Wieliczki, Zakopanego, Krakowa, w Bieszczady, w Pieniny (zachowały się fotografie dokumentujące KGW podczas spływu Dunajcem).

*Wycieczki
członkiń KGW z rodzinami:
Wieliczka - 27.08.1976 r.
Kraków - 1988 r.
Spływ Dunajcem - lata 80. XX w.
Zdjęcia z kroniki KGW Wikowice*

OŚRODEK NOWOCZESNEJ GOSPODYNI

8 marca 1967 roku, podczas spotkania członkiń Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach, powołano do życia Ośrodek Nowoczesnej Gospodyni. W skład społecznej Rady ONG weszły:

- Rozalia Czader
- Leokadia Stec
- Halina Wala
- Maria Wyrobek

Ośrodek znalazł siedzibę w „Agronomówce” (domu gminnego agronoma – Henryka Pisuka), a kierowniczką została Ewa Pisuk. Rok później nadzór nad ONG przejęła Leokadia Stec.

Kronika, którą założono wraz z powstaniem Ośrodka, przez 10 lat dokumentowała ważne inicjatywy i wydarzenia. W całości pisana była wierszem i uzupełniana wycinankami z czasopism. Ośrodek Nowoczesnej Gospodyni nie był bezpośrednio związany z wilkowskim KGW, ale gospodynie często uczestniczyły w szkoleniach, warsztatach, kursach, pogadankach organizowanych w ramach jego działalności, brały udział w pokazach, doskonaliły swoje umiejętności z przydatnych dziedzin.

*Kurs
gotowania.
Z prawej -
Władysława
Rączka, obok
Halina Tomasik
(z d. Kwaśna).
„Agronomówka”,
lata 70. XX w.
Zdjęcie
z kroniki
Koła Gospodyń
Wiejskich
w Wilkowicach*

W ramach działalności Ośrodka Nowoczesnej Gospodyni, 18 sierpnia 1974 roku podjęto decyzję o założeniu zespołu wokalnego o nazwie „Świerki”. W kronice zespołu znajduje się pisany wierszem wpis:

*Spółeczna Rada Ośrodka
na jednym swoim spotkaniu
stawiała wniosek nie lada,
że o folklorze ziemi Wilkowic
zapomnieć im nie wypada...
Wnet się zrodziła ta myśl wspaniała
by stworzyć zespół niewielki,
a że to góry go otaczają
nazywać będzie się „ŚWIERKI”.
(...)*

Zespół składał się głównie z członkiń Koła Gospodyń Wiejskich. Z zapisów w kronice wynika, że działał aktywnie na wielu polach. Brał udział w konkursach i festiwalach pieśni i piosenki:

- „Wojewódzki Festiwal” – Miedźna (1975 r.),
- „Festiwal Amatorskich Zespołów Artystycznych” – Rajcza (1976, 1977 i 1979 r.),
- „Tydzień Kultury Beskidzkiej” – Żywiec, Wisła, Szczyrk, Maków Podhalański (1978 r.),
- „Wawrzyńcowe Gody” – Ujszoły (1979 r.),
- „Żywieckie Gody” (1980 r.).

Uświetniał gminne uroczystości i imprezy (ludowe i okolicznościowe), jak np. „Dożynki”, „Dzień Kobiet”, „Dzień Matki”, „Dzień Dziecka” (przygotowanie repertuaru dla dzieci), występował podczas spotkań Kółka Rolniczego.

Kronika dokumentuje również działania, które dziś ocenia się pejoratywnie, np. udział w pochodach 1-majowych, wieczornica z okazji odrodzenia PRL, występ podczas wieczornicy zorganizowanej przez członków ORMÓ. Należy jednak pamiętać, że przed transformacją ustrojową każda dobra i wartościowa aktywność w dzisiejszym znaczeniu tego słowa, musiała być „okraszona” działaniem propagandowym. Zespół działał do 1980 roku (informacja według ostatniego wpisu w kronice).

*Zespół „Świerki”
podczas występu na
„Wawrzyńcowych Godach”
w Ujsołach. Sierpień 1979 r.*

SŁOWO O WŁADYSŁAWIE RĄCZCE

Władysława Rączka (1930-2024) pozostaje we wspomnieniach społeczności wilkowskiej, a także byłych i obecnych członków KGW, jako jedna z najaktywniejszych działaczek społecznych Wilkowic.

Od lat 60-tych związana z działalnością Koła Gospodyń Wiejskich, w 1981 roku została jego przewodniczącą i pełniła tę funkcję nieprzerwanie przez 33 lata. Poza funkcją przewodniczącej Koła, była również wieloletnią działaczką Kółka Rolniczego w Wilkowicach, między innymi jako jego wiceprezes, a także przez długi czas pełniła funkcję księgowej i kasjerki Ochotniczej Straży Pożarnej w Wilkowicach.

W roku 2014 zrezygnowała z pełnienia funkcji przewodniczącej KGW Wilkowice, pozostając jednak na czele Koła aż do śmierci w 2024 r., jako Honorowa Przewodnicząca.

Księga inwentarzowa, założona w 1982 roku przez Panią Władysławę, stanowi obecnie nie tylko piękny ślad działalności KGW, ale co więcej nadal jest uzupełniana o aktualne wpisy.

Pani Władysława zawsze podkreślała ważną rolę kobiet w wiejskiej społeczności. Dlatego podejmowała dla nich szereg inicjatyw, w tym szkolenia dla mieszkanki gminy z zakresu nowoczesnego gospodarowania czy prowadzenia gospodarstwa domowego. Była również inicjatorką i współorganizatorką wielu ważnych dla społeczności Wilkowic wydarzeń, jak choćby Gminnego Święta Plonów. Miała też swój udział w organizacji konkursów, w tym np. „Naszego Kulinarного Dziedzictwa”.

Charyzmatyczna osobowość pani Władysławy, uczciwość, pracowitość i zdobywane przez lata doświadczenie zaowocowały w 2014 roku tytułem Honorowej Obywatelki Gminy Wilkowice. Tytuł ten został nadany Uchwałą nr XXXVII/301/2017 Rady Gminy Wilkowice z dnia 21 czerwca 2017 r.

Za swoją działalność była wielokrotnie wyróżniana, m.in.:

- Brązowym Medalem za Zasługi dla Pożarnictwa (1995 r.),
- Odznaką „Zasłużony dla Spółdzielczości” (1996 r.).
- Złotym Medalem za Zasługi dla Pożarnictwa (2003 r.),
- Srebrną Odznaką za Zasługi dla Województwa Śląskiego (2008 r.),
- Odznaką za Zasługi dla Kółek Rolniczych (2008 r.),

Władysława Rączka i Adam Nikiel podczas 100-lecia kościoła w Wilkowicach. 2004 r./
Władysława Rączka podczas konkursu kulinarnego w OSP w Wilkowicach. 2006 r./
Władysława Rączka podczas powiatowego konkursu wieńców dożynkowych. 2011 r./
Konkurs „Nasze kulinarne dziedzictwo”. 2013 r.: od lewej:
Władysława Rączka, Danuta Kwaśny, Anna Cendrzak, Maria Rączka, Zofia Żur

KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH W TRANSFORMACJI USTROJOWEJ

Do roku 1982 koła gospodyń działały jedynie jako samopomocowe grupy wiejskich kobiet, stąd nie istnieje dokument rejestracyjny wilkowickiego KGW z 1950 roku.

Dopiero ustawa z 8 października 1982 roku dotycząca społeczno-zawodowych organizacji rolników umożliwiła KGW działanie w oparciu o statuty kółek rolniczych, pomimo braku osobowości prawnej.

Formuła kół, która wykształciła się po przyjęciu tejże ustawy, przetrwała aż do zmian ustrojowych w 1989 roku. Wówczas aktywność kół gospodyń wiejskich znacząco zmalała. Postrzegane, często niesłusznie, jako element propagandy PRL-owskiej stały się dla społeczeństwa reliktem poprzedniej epoki. Ale wiele kół, w tym Koło Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach, przetrwało transformację ustrojową.

Należy zaznaczyć, że niezależnie od wprowadzonej w dniu 7 kwietnia 1989 roku ustawy Prawo o stowarzyszeniach, większość KGW nadal działała w strukturach kółek rolniczych.

GMINNA RADA Kobiet

W latach 2004–2016 w Gminie Wilkowice działała Gminna Rada Kobiet. Została powołana 20 października 2004 roku na zebraniu Kół Gospodyń Wiejskich.

W skład GRK weszły:

- Przewodnicząca – Antonina Górna
 - Zastępca – Elżbieta Ciućka
 - Sekretarz – Władysława Rączka
- Członkinie Zarządu GRK:
- Koło Gospodyń Wiejskich Bystra:
 - Małgorzata Caputa
 - Halina Salachna
 - Koło Gospodyń Wiejskich Meszna:
 - Krystyna Dobija
 - Urszula Smółka
 - Koło Gospodyń Wiejskich Wilkowice:
 - Maria Wyrobek
 - Krystyna Wala

Powstanie Rady było podyktowane potrzebą skoordynowania działań poszczególnych KGW. Posiedzenia odbywały się regularnie co kilka miesięcy, za każdym razem w innym sołectwie. Do działań Rady należało między innymi przygotowanie obchodów Gminnego Święta Plonów, bieżący przydział i podział zadań pomiędzy Koła, organizacja szkoleń dla Zarządów, koordynacja konkursów, organizacja wspólnych wyjazdów (wyieczki, pielgrzymki).

Rada działała nieprzerwanie przez 12 lat pod przewodnictwem Antoniny Górnej, która za swoją działalność na rzecz Gminy otrzymała tytuł Honorowej Obywatelki Gminy Wilkowice.

W protokole z 2016 roku znajduje się informacja, z której wynika, że Gminna Rada Kobiet jednogłośnie zawiesiła swoją działalność. Od tego momentu koordynację Kół Gospodyń Wiejskich przejął powstały w 2015 roku Gminny Ośrodek Kultury „Promyk”, który w ramach swoich zadań statutowych miał skupiać wszystkie organizacje kulturalne Gminy Wilkowice i z nimi współpracować.

*Od lewej:
Wójt Gminy Wilkowice
Mieczysław Rączka,
Przewodnicząca Rady Gminy
Wilkowice Anna Maślanka,
Przewodnicząca KGW Meszna
Antonina Górna,
Przewodnicząca KGW Wilkowice
Władysława Rączka,
Przewodnicząca KGW Bystra
Elżbieta Ciućka.
Zdjęcie z kroniki KGW Wilkowice
- konkurs „Nasze kulinarne
dziedzictwo”, 2008 r.*

KRONIKA KGW

W 2013 roku została założona Kronika KGW w Wilkowicach. Nieprzerwanie przez 10 lat prowadziły ją Urszula Cendrzak i Zofia Żur. Od początku zapisy były prowadzone systematycznie, dzięki czemu pojawia się pełny obraz dziesięcioletniej działalności wilkowickich gospodyń. A jest to obraz pomysłowych, ambitnych, zgranych i całym sercem zaangażowanych kobiet, wspieranych przez rodziny. W Kronice, oprócz chronologicznie ujętych zapisów ważnych uroczystości, spotkań, wyjazdów i działań, znalazły się również zdjęcia, wycinki z prasy, podziękowania, dyplomy, przepisy i wiersze niektórych członkiń Koła. W 2023 roku, w listopadzie, na ostatnich stronach Kroniki KGW pojawił się taki wpis:

„Przez ostatnie 10 lat wspólnie z kol. Zosią Żur prowadziłam te wspomnienia, by został ślad naszej obecności w Wilkowicach. (...) mam nadzieję, że nasze starania przypomną Wam zdarzenia i twarze, wywołają czasem uśmiech, a nawet łezkę w oku, że to już za nami.

Dziękuję. Ula Cendrzak”³

Kontynuacji prowadzenia kroniki w formie papierowej podjęły się kronikarskie następczynie.

NOWE MOŻLIWOŚCI

9 listopada 2018 roku przyjęto najnowszą ustawę o kołach gospodyń wiejskich, która nadała organizacjom osobowość prawną, niezależną od administracji publicznej. Dzięki temu KGW mogą posługiwać się własnym statutem, prowadzić własną działalność gospodarczą, pozyskiwać środki z darowizn, spadków i zapisów, a także ubiegać się o dotacje.

Możliwości, jakie wniosła ta zmiana prawna, wiązały się z wyzwaniem, na które nie były gotowe mniejsze koła gospodyń wiejskich, w tym wilkowickie KGW. Dlatego wiele kół prowadziło i nadal prowadzi swoją działalność na podstawie ustawy z 1982 roku.

20 marca 2020 roku ze względu na ogłoszoną pandemię COVID-19, działalność wilkowickiego KGW została zawieszona. Był to bardzo trudny czas. W kronice Koła z tamtego okresu można znaleźć następujący wpis:

„Koło gospodyń wiejskich przestało organizować zebrania. Nie odbyło się też Kulinarne Dziedzictwo, Radosne Lato dla dzieci organizowane wspólnie z Gminną Biblioteką, ani też Gminne Święto Plonów. (...) Nie ma spotkań. Nie ma zebrań. Ludzie siedzą w domu (...).”⁴

Po ogłoszeniu zakończenia pandemii, Koło reaktywowało działalność. Wpisy w Kronice wskazują na wzmożoną aktywność na wielu polach. Z nową energią gospodynie współpracowały z organizacjami w obrębie gminy, ale także działały na szerszą skalę.

W 2023 roku, w ramach współpracy z Rejonowym Związkiem Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych w Bielsku-Białej, KGW podjęło się realizacji zadania pt. „Wilkowickie gospodynie promują beskidzką wieś”, współfinansowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. Zadanie sfinalizowano we wrześniu tego samego roku.

W związku z dynamicznym rozwojem wilkowickiego Koła i możliwościami, jakie zaczęła stwarzać coraz większa dostępność funduszy pochodzących z konkursów na realizację zadań publicznych i projektów

skierowanych do organizacji pozarządowych, KGW Wilkowice powoli dojrzało do podjęcia decyzji o rozpoczęciu działalności jako samodzielna organizacja. Niezależne sięgnięcie po środki zewnętrzne wymagało posiadania osobowości prawnej, nadanej wpisem do KRS lub KRKGW (na podstawie ustawy prawo o stowarzyszeniach lub ustawy z 2018 roku o kołach gospodyń wiejskich). Zmiana ta, dla Koła, wiązała się z koniecznością prowadzenia bardziej rozbudowanej dokumentacji księgowej i administracyjnej. Na zebraniu w październiku 2024 roku wilkowickie gospodynie wspólnie zdecydowały o podjęciu tego wyzwania. Uchwaliły statut bazujący na wzorcowym statucie kół gospodyń wiejskich, opracowały niezbędną dokumentację, a księgowością w sposób profesjonalny zajęła się jedna z członkiń – Izabela Siubiak (pełniąca również funkcję wiceprezesa Rejonowego Związku Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych w Bielsku-Białej).

21 listopada 2024 roku KGW Wilkowice uzyskało osobowość prawną na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich, prowadzonego przez Agencję Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa. Koło nadal pozostało zrzeszone w Rejonowym Związku Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych w Bielsku-Białej, utrzymując jednocześnie bardzo dobre stosunki z Kółkiem Rolniczym w Wilkowicach.

KGW jako pełnoprawna i samodzielna organizacja pozarządowa wkroczyło w rok 2025.

ROZDZIAŁ II
STRUKTURA

SIEDZIBA

Przez pierwsze 15 lat istnienia KGW gospodynie nie miały swojej stałej siedziby. Zebrania i kursy odbywały się w domach prywatnych członkiń Koła.

W 1965 roku Kółko Rolnicze wybudowało siedzibę dla gminnego agronoma, tzw. „Agronomówkę”, w której znalazło się również miejsce na świetlicę dla Koła. Była ona ich siedzibą do 1982 roku.

W latach 1983-2005 Zarząd Ochotniczej Straży Pożarnej w Wilkowicach udostępnił KGW świetlicę w „Domu Strażaka”.

W 2005 roku, gospodynie wystosowały pisemną prośbę do Kółka Rolniczego o ponowne udostępnienie świetlicy w „Agronomówce” wraz z zapleczem gospodarczym. Prośbę uzasadniły chęcią organizowania spotkań, kursów gastronomicznych, degustacji potraw, szkoleń rolniczych i pogadanek z lekarzem. Rok później powróciły do „Agronomówki”.

Obecnie KGW Wilkowice nadal korzysta z uprzejmości Kółka Rolniczego, prowadząc działalność w „domu agronoma”.

Oficjalny adres:

ul. Rolnicza 2 lok. 3, 43-365 Wilkowice.

STATUS PRAWNY

Koło Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach, jako organizacja pozarządowa, posiada osobowość prawną na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich prowadzonego przez Agencję Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa. Działa w oparciu o ustawę z 9 listopada 2018 roku o kołach gospodyń wiejskich.

Koło posiada wpis do KRKGW o numerze: 2402100001, NIP: 9372766588 i REGON: 5400235446.

Dokumentem regulującym działalność Koła jest statut KGW. Określa on zasady funkcjonowania, cele, strukturę organizacyjną, sposób podejmowania decyzji oraz prawa i obowiązki członków.

*Zarząd Kółka Rolniczego w Wilkowicach przed „Agronomówką”.
W centrum - przewodnicząca KGW Władysława Rączka. 2008 r.
Zdjęcie z kroniki KGW Wilkowice*

WŁADZE STOWARZYSZENIA

Najwyższym organem KGW jest Zebranie Członków Koła. Do jego kompetencji należy między innymi uchwalenie statutu Koła lub jego zmiany, podejmowanie uchwał oraz wybór Zarządu Koła i Komisji Rewizyjnej.

Zarząd Koła Gospodyń Wiejskich zgodnie ze wzorcowym statutem, składa się z trzech osób wybieranych przez Zebranie Członków na 3-letnią kadencję.

Do listopada 2024 roku Zarząd Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach wybierany był na podstawie wewnętrznego regulaminu co 5 lat. Po dokonaniu wpisu do KRKGW, zgodnie z przyjętym statutem, Zarząd stanowią 3 osoby, obecnie jest to przewodnicząca i dwóch zastępców.

Zebrania Członków Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach:

- Zebranie sprawozdawcze
 - pierwszy kwartał roku,
- Zebranie sprawozdawczo-wyborcze
 - co 3 lata,
- Narady i spotkania robocze
 - na bieżąco według potrzeb.

*Walne zebranie sprawozdawczo-wyborcze w pomieszczeniach OSP Wilkowice.
Marzec 2024 r.*

Na przestrzeni lat składy Zarządu KGW
Wilkowice przedstawiały się następująco:

1950 – 1954

- Przewodnicząca: **Anna Polak**
- Zastępca: **Waleria Kubica**

1955 – 1959

- Przewodnicząca: **Franciszka Rączka**
- Zastępca: **Władysława Kuder**

1960 – 1963

- Przewodnicząca: **Anna Krupińska**
- Zastępca: **Stefania Pawlik**

1964 – 1970

- Przewodnicząca: **Helena Rączka**
- Zastępca: **Maria Wyrobek**

1971 – 1973

- Przewodnicząca: **Irena Jasiczek**
- Zastępca: **Maria Kubica**

1974 – 1975

- Przewodnicząca: **Maria Buły**
- Zastępca: **Michalina Działarska**

1976 – 1980

- Przewodnicząca:
Michalina Działarska
- Zastępca: **Leokadia Stec**

1981 – 2007

- Przewodnicząca: **Władysława Rączka**
- Zastępca: **Maria Wyrobek**
- Skarbnik: **Krystyna Wala**
(inf. z 01.2005 r.)

Członkinie Zarządu:

- **Halina Męcner** (inf. z 2004 r.),
 - **Maria Rączka** (inf. z 01.2005 r.)
 - **Maria Teresa Wyrobek** (inf. z 2005 r.)
- inf. z 07.03.2005 r.:

- Sekretarz: **Anna Niemirowska**

Komisja Rewizyjna:

- **Maria Kubica**
- **Maria Teresa Wyrobek**
(przewodnicząca - inf. z 2006 r.)

21.04.2008 - 18.04.2011

- Przewodnicząca: **Władysława Rączka**
- Honorowa Zastępca: **Maria Wyrobek**
- Zastępca: **Krystyna Wala**
- Sekretarz: **Anna Niemirowska**
- Skarbnik: **Ilona Zipser**
- Członkini zarządu: **Zofia Żur**

Komisja Rewizyjna:

- **Maria Teresa Wyrobek**
(przewodnicząca)
- **Maria Kubica**
- **Grażyna Polak**

18.04.2011 - 28.04.2014

- Przewodnicząca: **Władysława Rączka**
- Zastępca: **Zofia Żur**
- Zastępca: **Krystyna Wala**
- Sekretarz: **Anna Niemirowska**
- Skarbnik: **Ilona Zipser**
- Członkini zarządu: **Zofia Żur**

Komisja Rewizyjna:

- **Maria Teresa Wyrobek**
- **Grażyna Polak**
- **Franciszka Hańderek**

28.04.2014 - 25.02.2019

- Honorowa Przewodnicząca:
Władysława Rączka
(do śmierci w 2024 r.)
- Przewodnicząca: **Zofia Żur**
- Zastępca: **Krystyna Wala**
- Sekretarz:
do 2018 r. **Anna Niemirowska**
od 2018 r. p.o. – **Jadwiga Cendrzak**
- Skarbnik: **Ilona Zipser**

Członkinie Zarządu:

- **Jadwiga Cendrzak**
- **Barbara Tlałka**

Komisja Rewizyjna:

- **Maria Teresa Wyrobek**
- **Grażyna Polak**
- **Franciszka Hańderek**

25.02.2019 – 18.03.2024

- Przewodnicząca: **Urszula Misiejko**
- Zastępca: **Barbara Tlałka**
- Zastępca: **Katarzyna Kąkol**
- Sekretarz: **Jadwiga Cendrzak**
- Skarbnik:
do 2021 r. **Ilona Zipser**
od 19.10.2021 r. **Ewa Hola**

Komisja rewizyjna:

- **Grażyna Polak** (przewodnicząca)
- **Teresa Klimczak**
- **Grażyna Jachnicka** (do 2021 r.)
- **Bogumiła Kubica** (od 19.10.2021 r.)

18.03.2024 - nadal

- Przewodnicząca: **Katarzyna Kąkol**
/ wpis. do KRKGW
- Zastępca: **Barbara Tlałka**
/ wpis. do KRKGW
- Zastępca: **Jadwiga Cendrzak**
/ wpis. do KRKGW
- Sekretarz: **Danuta Konior**
- Skarbnik: **Ewa Hola**

Członkinie Zarządu:

- **Jadwiga Gębala**
- **Urszula Misiejko**
- **Bożena Dobija**

Komisja Rewizyjna:

- **Teresa Klimczak** (przewodnicząca)
- **Bogumiła Kubica**
- **Adriana Kurowska**

Informacje ze statystyk zawartych
w protokołach KGW Wilkowice:

Ilość członków KGW Wilkowice:

Rok 2006 – 38

Rok 2009 – 39

Rok 2010 – 38

Rok 2011 – 39

Rok 2016 – 35 czynnych + 4 seniorki

Rok 2024 – 35 czynnych + 14 seniorek

Obecnie (wrzesień 2025 r.):

- 34 członkinie czynne
- 6 mężczyzn
- 10 seniorek

Rok urodzenia najstarszej członkini: 1929,
rok urodzenia najmłodszej: 2007.

Od lewej:
Weronika Kondracka, Maria Teresa Wyrobek,
Maria Kubica, Władysława Rączka,
Krystyna Konior, Krystyna Wala, Halina Męcner.
Konkurs „Nasze kulinarne Dziedzictwo”
o tematyce wigilijnej. Meszna 2005 r.
Zdjęcie z kroniki KGW Wilkowice

Zarząd KGW Wilkowice
w roku 2006:
od lewej:
Władysława Rączka,
Krystyna Wala,
Maria Wyrobek.
Zdjęcie z kroniki
KGW Wilkowice

Od lewej: Zofia Żur,
Danuta Kozusznik -
prezes RZRKiOR,
Anna Cendrzak,
Maria Rączka,
Jadwiga Cendrzak.
Zdjęcie z kroniki
KGW Wilkowice. 2018 r.

*Walne zebranie
sprawozdawczo-
wyborcze
w „Agronomówce”
w 2019 r.*

*W centrum -
nowa przewodnicząca
KGW Wilkowice
Urszula Misiejko*

*Zarząd wraz z komisją rewizyjną wybrany w marcu 2024 r.
Od lewej: Teresa Klimczak, Ewa Hola, Danuta Konior,
Jadwiga Cendrzak, Katarzyna Kąkol, Barbara Tlałka,
Jadwiga Gębala, Urszula Misiejko, Adriana Kurowska,
Bogumiła Kubica, Bożena Dobija (nieobecna na zebraniu)
Zdjęcie z kroniki KGW Wilkowice*

LOGO

Brakującym elementem służącym do identyfikacji wizualnej działań KGW Wilkowice było logo. Opracowaniem znaku zajęła się jedna z członkiń Koła – Elżbieta Fabirkiewicz, która jako profesjonalny grafik ujęła w ramy wizualne charakter i misję organizacji. Logo, jako unikalny znak graficzny podkreśla indywidualny charakter Koła, wyróżniając go na tle innych tego typu organizacji. Znak stanowi także ważny element wydarzenia, jakim jest jubileusz 75-lecia istnienia KGW Wilkowice.

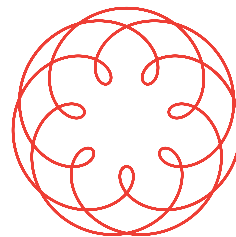
INTERPRETACJA MOTYWU

Epicykloida⁵, powstająca w wyniku koła toczącego się po innym okręgu, symbolizuje cykliczność życia, przyrody i tradycji przekazywanych z pokolenia na pokolenie.

Jej kształt jest wyrazem nieustannego rozwoju organizacji, która poszukuje nowych pomysłów, opierając się na solidnych fundamentach. To także metafora współpracy członków KGW, którzy wspólnie łączą różnorodne tradycje i wpływy regionalne. Matematyczne piękno epicykloidy odzwierciedla uniwersalność i otwartość na świat, harmonijnie scalając lokalne z uniwersalnym.

Jako motyw logo KGW, epicykloida idealnie oddaje kluczowe wartości organizacji: współpracę, ciągłość tradycji, zrównoważony rozwój oraz związek z naturą, wpisując się zarówno w kontekst regionalny Wilkowic, jak i misję organizacji. Okrąg, w który wpisane jest logo, stanowi nie tylko element graficzny, ale także symbol jedności i wspólnoty, która działa na rzecz lokalnego środowiska, nieustannie się rozwijając i poszerzając zakres działań.

⁵ Epicykloida - matematycznie wykreślona przez Mikołaja Fabirkiewicza, syna członkini KGW, na potrzeby projektu logo.

KSZTAŁT

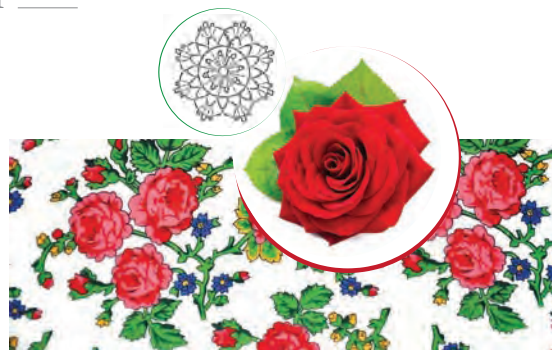
W centrum logo znajduje się stylizowany kwiat⁶, który symbolizuje odrodzenie, życie i naturę, a także głęboką więź z ziemią. Jest to hołd dla ludowego dziedzictwa Wilkowic z bogactwem rozwijających się i kwitnących tradycji. Symetryczne kształty płatków podkreślają harmonię i wspólnotę, jako fundamenty działalności KGW. Poszczególne płatki różnią się nieznacznie odcieniem czerwieni. Florystyczne kształty (kwiat, pestki owoców, liście) przywołują na myśl przyrodnicze bogactwo regionu. Logo zawiera elementy inspirowane tradycyjnym wzornictwem ludowym (koronkowa serwetka, motywy kwiatowe), ale w nowoczesnej, minimalistycznej formie. Wyraża równowagę między kultywowaniem tradycji, a twórczym podejściem do jej promocji.

LITERNICTWO

Nazwa „Koło Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach” otacza centralny motyw, symbolizując integrację społeczności lokalnej i podkreślając tożsamość regionalną.

Krój pisma jest czytelny i tradycyjny, co dobrze wpisuje się w charakter działalności Koła (promowanie tradycji w sposób prosty i skuteczny). U podstaw motywu znajduje się rok założenia KGW w Wilkowicach - 1950.

6 Kwiaty (głównie róże) i inne motywy roślinne obecne są również na elementach tradycyjnych strojów KGW Wilkowice: spódnicach, chustach, gorsetach.

KOLORY

Czerwień symbolizuje energię, pasję, miłość do tradycji i zapał do działania, z których słynie Koło Gospodyń Wiejskich. To także barwa folkloru i elementów kultury materialnej obecnych w rękodziele i zdobnictwie regionalnym.

Pomarańczowe akcenty odnoszą się do ciepła, gościnności i kreatywności – kluczowych wartości, jakie reprezentują gospodynie.

Zielone elementy dodają naturalnego charakteru, symbolizując przywiązanie do natury. To także nawiązanie do lokalnych, górskich i leśnych krajobrazów Wilkowic.

Kremowe tło symbolizuje prostotę, naturalność i autentyczność. To kolor surowych materiałów, takich jak len czy bawełna, które są charakterystyczne dla tradycyjnego rękodzieła.

Logo Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach to nie tylko piękny znak graficzny, ale przede wszystkim symbol wartości, tradycji i więzi lokalnej społeczności. Łączy elementy natury, kultury ludowej i współczesnego designu, podkreślając zarówno lokalną tożsamość, jak i otwartość na kreatywne działania, co doskonale oddaje charakter i reprezentuje misję KGW.

ROZDZIAŁ III
O STROJU

Tradycja w swoim aspekcie duchowym i materialnym rozwija się i pozostaje często niezależna od ruchów politycznych i sytuacji terytorialnej danego obszaru. Element kultury małopolskiej, jakim jest krakowski strój ludowy stał się motywem, z którym identyfikuje się Koło Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach od początku swojego istnienia. Wybór jest nieprzypadkowy, chociażby ze względu na wielowiekowe historyczne powiązania Wilkowic z obszarem Małopolski.

Już w czasie Polski Obojga Narodów w prowincji małopolskiej powoli tworzyła się, rozwijała i precyzowała kultura ludowa, obejmująca między innymi folklor i rzemiosło, w tym stroje ludowe. Ale kształtowanie stroju krakowskiego przypada na XVII i XVIII wiek. Dzięki swojej wyjątkowości obejmującej bogactwo i kunszt zdobień, stał się on najbardziej rozpoznawalnym polskim strojem ludowym, a dwa przełomowe wydarzenia ugruntowały jego pozycję w kulturze polskiej jako stroju narodowego. Pierwsze z nich to wystawienie 1 marca 1794 roku na deskach Teatru Narodowego w Warszawie wodewilu „Cud mniemany, czyli Krakowiacy i Górale”, uznanego później za pierwszą polską operę narodową. Autorem libretta był Wojciech Bogusławski, muzykę skomponował Jan Stefani. Przyjmuje się, że kostiumy stanowiące stroje krakowskie stały się od tego wydarzenia oficjalnym elementem kultury narodowej. Niespełna miesiąc później na rynku w Krakowie Tadeusz Kościuszko w białej krakowskiej sukmanie złożył

przysięgę na wierność narodowi. Z czasem z jednolitego stroju krakowskiego wyodrębnił się strój Krakowiaków Wschodnich. Było to związane z podziałem terytorialnym Ziemi Krakowskiej na wschodnią i zachodnią. Strój krakowski zachodni pozostał niezmieniony i w tej wersji, z umiarkowanymi modyfikacjami przyjął się później wśród wilkowickich gospodyń.

Wilkowice przez cały okres zaborów aż do wybuchu I wojny światowej pozostały w autonomii austriackiej. W październiku 1918 roku powołano w Krakowie Polską Komisję Likwidacyjną, aby ostatecznie oddzielić Galicję od Austrii. Po niemal półtorawiekowej zależności Wilkowice powróciły do Polski i zostały przyłączone do województwa krakowskiego w powiecie bialskim.

W latach 1934–1950 Wilkowice nadal były częścią województwa krakowskiego. Założenie Koła Gospodyń Wiejskich (1950 r.) zbiegło się w czasie z planowanymi zmianami administracyjnymi. Jak podaje Monografia Gminy Wilkowice: „Ustawą z 30 grudnia 1950 roku wyłączono z województwa krakowskiego miasto Biała Krakowska, łącząc je z Bielskiem w Bielsko-Białą”⁷.

7 „Monografia Gminy Wilkowice”, red. P. Stanko, Wilkowice 2014 r., str. 338.

Konsekwencją tej ustawy była likwidacja powiatu w Białej Krakowskiej, co skutkowało włączeniem Wilkowic do powiatu bielskiego podlegającego administracyjnie woj. katowickiemu. Dla gospodyń wilkowickich była to tak naprawdę tylko zmiana administracyjna, nie mentalna. Historyczna przynależność do regionu małopolskiego pozostawiła ślad kulturowy. Wybrzmiewał on w postaci ludowego stroju krakowskiego wśród wilkowickich kobiet. Zachowała się dokumentacja fotograficzna z lat 1946–1948, która przedstawia młode Wilkowianki w strojach krakowskich podczas dożynek.

*Zdjęcie z pierwszej strony
kroniki Koła Gospodyń
Wiejskich w Wilkowicach.*

Dożynki rok 1948.

*Od lewej: Tosia Kubala,
P. Kanik oraz Władysława
Rączka (z domu Pieczora)*

*Druhowie OSP Wilkowice z dziewczętami w strojach krakowskich. Lata 40. XX w.
Zdjęcie udostępnione przez Wojciecha Śpiewaka z prywatnego archiwum*

Zdjęcie
z pierwszej
strony kroniki
KGW
Wilkowice
podpisane:
„Dożynki 1948”

Członkinie KGW
Wilkowice
w latach
60. XX w.
Od lewej:
Anna Krupińska,
Helena Rączka,
Władysława
Hola.
Zdjęcie
udostępnione
przez
Mieczysława
Rączkę
z prywatnego
archiwum

Bliskość dużego ośrodka przemysłowego, jakim było rozwijające się już od początku XX wieku Bielsko, przybliżyło mieszkańcom wsi modę miejską i skłoniło (także ze względów praktycznych) do zaopatrywania się w stroje szyte fabrycznie, przeznaczone do codziennego użytkowania. Jednak dla świąt ludowych i religijnych panie rezerwowały strój ludowy krakowski. Niektórzy badacze regionu przekonują, nie bez racji, do powiązań Wilkowic również z kulturą góralską, chociażby ze względu na graniczne usytuowanie wsi względem Beskidów⁸.

Przez 75 lat istnienia Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach członkinie kultywowały tradycję stroju krakowskiego. Z informacji pozyskanych od mieszkanek Wilkowic wynika, że w latach 70-80 tych XX w. kobiety chałupniczo zajmowały się szyciem krakowskich strojów na potrzeby Koła. Również zespół wokalny, który powstał w 1974 roku z inicjatywy Ośrodka Nowoczesnej Gospodyni (patrz rozdział I), przez lata swojego istnienia (do roku 1980) występował w strojach krakowskich.

W 1982 roku, gdy została założona księga inwentarzowa KGW, ówczesna przewodnicząca Władysława Rączka wpisała na stan serdaki krakowskie w liczbie 14 sztuk.

Zachowała się również całkiem spora dokumentacja fotograficzna, która przedstawia wilkowickie gospodynie w strojach krakowskich podczas rozmaitych uroczystości.

Ludowy strój krakowski dla Wilkowianek był i jest nie tylko synonimem historycznej przynależności terytorialnej. Dla nich, jak i dla wielu polskich regionów stanowił przez dziesięciolecia wyraz tożsamości narodowej.

8 Źródła:

- Wincenty Pol, „Obrazy z życia i podróży” (1844): klasyfikuje Wilkowice jako wieś góralską; Pol notuje rozciągłość góralszczyzny od Babiej Góry po Beskid Mały.

- Seweryn Udziela, „O góralszczyźnie” (1918), w: „Rocznik Muzeum Etnograficznego w Krakowie”: „Natomiast jako typowo góralskie wsie graniczne podaje: Wilkowice i Międzybrodzia w powiecie bialskim.”

37

W a r t o ś ć						Przebieg stanu numer kolejny	U w a g i (co do miejsca znajdowania się przedmiotu i inne)
Przychód		Rozchód		Stan			
zł	gr	zł	gr	zł	gr		
10		11		12		13	14
Sokolak		krakowickie				14 sztuk 2 kg 4	
bluski				zostalo 3szt		8	zakup - rozryte protokół komendy 2025.1
Spodolne		biale		zostalo 7szt		18	zakup — " —
-1-		warne		"		4	zakup — " —
korale		drewniane				10	zakup — " —
chustki		lniane		7szt dobyta		10	2 kg 4 - zmieszane poogryzione pne. mola
"		"				2	2 kg 4

Fragment książki inwentarzowej KGW Wilkowice.
Pierwszy wpis pochodzi z roku 1982

1. Zdjęcie z kroniki zespołu „Świerki”, 1975 r.
Pierwsza od lewej - Michalina Działarska, przed akordeonistą - Leokadia Stec

2. Zdjęcie z kroniki KGW Wilkowice. Zebranie Koła, lata 70. XX w.
Za stołem druga osoba od lewej - Rozalia Czader, trzecia - Zofia Żur,
czwarta - Michalina Działarska, przemawia - Leokadia Stec

STRÓJ KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH W WILKOWICACH

Strój krakowski gospodyń wilkowickich został nieco zmodyfikowany. Nie ma w nim wstążek doczepianych do ramion serdaków (gorsetów) i zapasek (fartuchów). Haftowane w kwiaty tradycyjne chusty krakowskie zostały zastąpione ludowymi chustami z kwiatowym nadrukiem. Szczegółowy opis poszczególnych części garderoby wilkowickiego Koła Gospodyń Wiejskich opracowano wspólnie z obecną przewodniczącą KGW Wilkowice – Katarzyną Kąkol.

GORSET (SERDAK)

Wykonany jest z bawełnianego czarnego aksamitu, podszytego płótnem. Gorset ma fason taliowany i jest wiązany z przodu czerwoną wstążką. Długość wstążki odpowiada podwójnej wysokości wzrostu właścicielki. Wstążka wiązana jest kokardą na wysokości ostatniej dolnej haftki, a wstęgi kokardy sięgają długości spódnicy. Haftki służą do regulacji obwodu gorsetu. W dolnej części gorset posiada dużą ilość doszytych zaokrąglonych kaletek - zachodzących na siebie dekoracyjnych kawałków sukna. Kaletki mają za zadanie wizualnie podkreślić talię. W okolicach Krakowa ilość kaletek świadczyła o zamożności właścicielki. Gorset jest ręcznie wyszywany

cekinami i szklanymi koralikami. Są to tradycyjne wzory ludowe: kwiaty, liście i kłosa zbóż. Każdy egzemplarz jest unikatowy, wyróżnia go inny układ oraz kolor koralików i cekinów. Elementy wykończeniowe gorsetu są zwykle zdobione pasmanterią.

BLUZKA

W stroju Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowic uszyta jest z białej etaminy, z doszytym szerokim bawełnianym haftem przy szyi i na rękawach. Zapięcie znajduje się albo z tyłu na jeden guzik, albo z przodu na trzy guziki. Długość rękawa do wyboru: długi, krótki lub 3/4.

SPÓDNICA

Uszyta jest z delikatnej wiskozy, jest suto marszczona i osiąga imponujący obwód. W pasie wyposażona jest w podwójną gumę, która zapewnia wygodę noszenia. Bywa też marszczona na pasku z zapięciem na guzik. Dół spódnicy wykończony jest klasycznym podwinięciem, a jej długość sięga do połowy łydki. Tkanina posiada bogate zdobienia w postaci nadrukowanych różowo-czerwonych róż uzupełnionych motywem liści. Tło jest przeważnie białe lub czerwone, rzadziej zielone lub czarne.

HALKA

Oryginalna halka to 3 metrowy kawałek białego płótna z tunelem, przez który przechodzi taśma służąca do regulacji rozmiaru. Halka jest bardzo mocno marszczona. Noszona pod spódnicą, nadaje jej odpowiedni kształt i pełni funkcję podtrzymującą. Może być zdobiona haftem lub koronką.

CHUSTA

To kolorowa chusta z tkaniny naturalnej, imitująca tradycyjną haftowaną chustę krakowską. Ozdobiona jest wyrazistym kwiatowym motywem rozmieszczonym na białym, kremowym, czerwonym lub czarnym tle. Chustę okalają ozdobne frędzle. Boki chusty mają po 110 cm (nie licząc frędzli).

BUTY

Wykonane są ze skóry naturalnej w kolorze bordowym, mają syntetyczną podeszwę i stabilny, pięciocentymetrowy obcas. Cholewka jest wysoka, regulowana sznurowaniem w kolorze czerwonym lub czarnym. Zamek z boku cholewki zapewnia komfort podczas zakładania obuwia.

KORALE

Przeważnie 3-rzędowe, są wyrazistą ozdobą na szyi gospodyń. Wykonane są tworzywa lub barwionego na czerwono szkła.

Stroje wilkowickich gospodyń są szyte na miarę i stanowią własność KGW, wracają do Koła, gdy któraś z pań rezygnuje z członkostwa.

Tradycja jest podstawą formowania tożsamości każdego człowieka. Składa się z tworów duchowych i materialnych, ale to te drugie dają najbardziej wiarygodne świadectwo dotyczące przeszłości, będąc odpornymi na zmiany, opierając się upływającemu czasowi, społecznym, politycznym i terytorialnym zawirowaniom oraz zapomnieniu. W dobie wszechogarniającej globalizacji kultury, pojawiające się wszelkie antagonizmy, odrębności mentalne i kulturowe, które nie są przecież obce żadnej społeczności lokalnej, tracą na znaczeniu. Bo dzisiaj ta często wywalczona i z trudem utrzymana „inność”, odrębność, obejmująca jakiś element tradycji, buduje, dopełnia, scala i pomaga zachować tożsamość. Dlatego krakowskie stroje wilkowickiego Koła Gospodyń Wiejskich, to niewątpliwie wartość dodana.

*Strój Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach, Wilkowice 2025 rok.
Zdjęcia: Elżbieta Polak (Fabirkiewicz), modelka: Maria Damek - członkinie Koła*

ROZDZIAŁ IV
DZIAŁALNOŚĆ KOŁA
GOSPODYŃ WIEJSKICH
W WILKOWICACH

Przez 75 lat istnienia KGW Wilkowice było nie tylko świadkiem zmieniającej się rzeczywistości. Było także uczestnikiem tych zmian, które nastroczając takie, a nie inne potrzeby, wytyczały przez dziesięciolecia zakres i kierunki działań Koła. W trudnych latach powojennych gospodynie organizowały kursy i szkolenia we współpracy z gminnym Kółkiem Rolniczym i instruktorami z Ośrodka Szkoleniowego w Bielsku-Białej. W latach 1960-70 szkolenia dla lokalnej społeczności prowadził gminny agronom – Henryk Pisuk.

Na przestrzeni 75 lat działalności zasięg organizacji, z którymi KGW współpracowało, systematycznie się poszerzał. Pojawiały się też inicjatywy, które wśród wilkowskiej społeczności zyskały wręcz status lokalnych tradycji.

WSPÓŁDZIAŁANIE Z ORGANIZACJAMI

Współpraca Koła Gospodyń Wiejskich z organizacjami rządowymi i pozarządowymi przynosi liczne, obopólne korzyści. Poza głównymi celami, jakimi są realizacja i rozwój statutowej działalności oraz promocja kultury i tradycji, współpraca ta sprzyja aktywizacji społecznej mieszkańców i członków poszczególnych organizacji.

JEDNOSTKI SAMORZĄDOWE

• Wójt Gminy Wilkowice kadencji 2006-2018

„Szanowne Panie z KGW Wilkowice

W swojej pracy na stanowisku Wójta Gminy w latach 2006 - 2018 miałem ogromny zaszczyt współpracować z Kołami Gospodyń Wiejskich z terenu gminy Wilkowice.

W owym czasie przewodniczącą KGW Wilkowice była pani Władysława Rączka, honorowa obywatelka Gminy, a następnie pani Zofia Żur.

KGW angażowało się we wszystkie wydarzenia sołeckie i gminne, a także reprezentowało Gminę w powiecie. Wydarzenia takie jak: Kulinarne Dziedzictwo, Dożynki, „Dni Wilkowic”, konkursy na najpiękniejsze obejście czy sołectwo, w ramach województwa, odbywały się dzięki zaangażowaniu członkiń KGW Wilkowice.

Dzisiaj, w dniu jubileuszu 75-lecia powstania, składam podziękowanie za dotychczasową pracę na rzecz Wilkowic, a kolejnemu pokoleniu pań z KGW, pod przewodnictwem pani Katarzyny Kąkol, życzę samych sukcesów.”

Mieczysław Rączka

- **Rada Gminy Wilkowice**

„Szanowna Pani Przewodnicząca,

W imieniu własnym oraz wszystkich radnych Rady Gminy Wilkowice składam na Pani ręce członkiniom i członkom Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach najserdeczniejsze, jubileuszowe gratulacje i wyrazy uznania. Bardzo dziękuję za Waszą niestrudzoną pracę społeczną, wyjątkową aktywność i zaangażowanie na rzecz sołectwa i gminy Wilkowice. Wasza pracowitość, pomysłowość, niezawodność działania, dbałość o historię, zwyczaje i tradycję, o wielopokoleniowe więzi i społeczne relacje zasługują na słowa najwyższego szacunku i poważania. Wszyscy jesteśmy pod wrażeniem Waszej energii, zapału, życiowego optymizmu i radosnego współdziałania przy realizacji niezliczonych projektów, wniosków i programów. Wiele się od Was uczymy, naśladując Waszą kreatywność oraz tę rzadko spotykaną umiejętność radzenia sobie z problemami i przeciwnościami losu. Dziękując z głębi serca za wszystko, co robicie, życzę dalszych sukcesów, spełnienia wszystkich planów i zamiarów, nowych wyzwań oraz pełnej satysfakcji z realizacji kolejnych, interesujących programów dla dobra naszej Małej Ojczyzny, jaką jest Gmina Wilkowice.”

*Alina Macher
Przewodnicząca Rady Gminy
Wilkowice*

- **Starostwo Powiatowe
w Bielsku-Białej**

„Mieszkanki powiatu bielskiego to kobiety aktywne, przedsiębiorcze, zaangażowane w działalność na rzecz lokalnej wspólnoty, pełne pasji i kobiecego ciepła. Takie są również bez wątpienia panie z Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach. Zawsze uśmiechnięte, dosłownie z sercem na dłoni, częstują swoimi wyjątkowymi potrawami, starannie przygotowanymi według unikalnych, tradycyjnych receptur podczas lokalnych imprez. Od lat regularnie biorą udział w organizowanym przez Wydział Promocji Powiatu, Kultury, Sportu i Turystyki Przeglądzie Potraw Regionalnych „Kulinarne Dziedzictwo Powiatu Bielskiego”. Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej zawsze stara się wspierać działalność kół gospodyń wiejskich z terenu powiatu bielskiego, dostrzegając i doceniając ich niezwykle ważną rolę w życiu społeczności lokalnej. Nasza dotychczasowa współpraca z Kołem Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach zawsze odbywała się w serdecznej i przyjaznej atmosferze i zaowocowała licznymi inicjatywami wspierającymi integrację mieszkańców, pielęgnowaniem tradycji oraz budowaniem relacji międzypokoleniowych. Bogata – już 75-letnia historia koła to ich ogromna wartość, solidny fundament i inspiracja do dalszego kontynuowania tej pięknej misji.”

*Starosta Bielski
Andrzej Płonka*

PLACÓWKI KULTURALNE I OŚWIATOWE

- **Gminny Ośrodek Kultury „Promyk”**

„Z Kołem Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach, które w tym roku obchodzi swój wyjątkowy, „brylantowy” jubileusz, współpracuję od ponad dekady. Ten krótki czas wystarczył mi jednak, by na własne oczy zobaczyć nieustającą pasję i zaangażowanie we wszystkich działaniach, które podejmujecie. Z jednej strony dostrzegam głęboką świadomość i szacunek dla Waszej historii oraz ogromną troskę o pielęgnowanie tradycji. Z drugiej zaś – niezwykłą kreatywność, poszukiwanie nowych rozwiązań i otwartość na zmiany.

Co roku z niecierpliwością oczekuję Waszych kulinarnych pomysłów, często wręcz zaskakujących smakoszy, które zdobywają zasłużone wyróżnienia i nagrody konkursach kulinarnych. Z wielką fascynacją obserwuję także artystyczne i starannie przygotowane aranżacje Waszych stoisk oraz Waszą aktywność – także tą, którą prowadzicie w mediach społecznościowych. Jako rodowita mieszkanka Wilkowic z dumą patrzę na Wasz rozwój na przestrzeni lat – oparty na szacunku dla tradycji i nieocenionym wkładzie Waszych poprzedniczek, które wypracowały fundamenty Koła, a następnie je umacniały.

Wasz entuzjazm i oddanie dla każdej, nawet najmniejszej inicjatywy lokalnej budzi mój wielki podziw. Najważniejsze jednak jest to, że możemy zawsze na Was

liczyć – zarówno jako przedstawiciele różnych organizacji, jak i mieszkańcy – jako na solidnego partnera i prawdziwego przyjaciela. Ta bliska współpraca owocuje wspólnymi wydarzeniami, które scalają społeczność, pozwalają dzielić się doświadczeniem oraz rozwijać talenty. Wspólnie organizowane akcje – od festynów, przez wydarzenia kulturalne, przeglądy kulinarne, aż po przedsięwzięcia charytatywne – tworzą trwałe więzi i sprawiają, że mieszkańcy Wilkowic czują się częścią silnej, życzliwej i wspierającej się wspólnoty.

Życzę Wam, abyście przez kolejne lata Waszej działalności z nieustanną odwagą i charakterystycznym dla Was zapałem kroczyły własną drogą, trwając dalej w swoich wartościach, a jednocześnie w duchu otwartości na nowe wyzwania i zmiany, jakie przynosi współczesny świat.”

Alicja Raszka-Micherdzińska
Dyrektor GOK „Promyk”

- **Gminna Biblioteka Publiczna w Wilkowicach**

„Nasza współpraca z Kołem Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach to piękny przykład tego, jak wspólne działania mogą wzbogacać życie lokalnej społeczności. Dzięki zaangażowaniu i otwartości powstają inicjatywy, które od dziesięcioleci w Wilkowicach łączą pokolenia, promują kulturę, tradycję oraz rozwijają pasję

mieszkańców z różnych środowisk.

Spotkania tematyczne, jarmarki, warsztaty kulinarne i rękodzielnicze czy wydarzenia dla rodzin z dziećmi – to tylko niektóre z efektów naszej wyjątkowej współpracy. Zarówno członkinie KGW, jak i pracownicy biblioteki wkładają w każde przedsięwzięcie mnóstwo serca, a ich wspólna praca przynosi wiele radości uczestnikom i integruje całą społeczność.

To partnerstwo pokazuje, że łącząc siły, można tworzyć wyjątkowe inicjatywy, które budują tożsamość lokalną i wzmacniają więzi międzyludzkie. Korzystając z okazji, wyrażamy wdzięczność za dotychczasową współpracę z Przewodniczącymi tego Koła na przestrzeni dziesięcioleci... Ze wzruszeniem wspominamy Panią Władysławę Rączkę, często myślimy o Pani Zofii Żur, uśmiechamy się na myśl o Pani Urszuli Misiejko, a obecnie z niecierpliwością czekamy na kolejne wspólne projekty z wulkanem energii - Panią Katarzyną Kąkol!

Z okazji 75-lecia istnienia KGW w Wilkowicach życzymy wszystkim „Strażniczkom Tradycji” niegasnących chęci, wielu sukcesów, zdrowia oraz kolejnych lat owocnej działalności.”

Aleksandra Szymik-Caputa
Dyrektor Gminnej Biblioteki
w Wilkowicach wraz z Pracownikami,
byłymi i obecnymi.
Wrzesień 2025 r.

- **Przedszkole Publiczne
w Wilkowicach**

„Współpraca Przedszkola Publicznego w Wilkowicach z Kołem Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach układa się w sposób niezwykle owocny i inspirujący. Panie z KGW z zaangażowaniem organizowały warsztaty dla przedszkolaków, podczas których dzieci mogły poznać tradycje i zwyczaje charakterystyczne dla naszego regionu. Dzięki tym spotkaniom najmłodsi mieli okazję doświadczyć lokalnej kultury w praktyce. Przedszkolaki z radością włączały się również w ważne uroczystości organizowane przez Koło Gospodyń Wiejskich, prezentując występy artystyczne, które wzbogacały te wyjątkowe wydarzenia. Takie działania nie tylko wzmacniają więź międzypokoleniową, ale także uczą szacunku do tradycji i wspólnoty.”

Dyrektor Przedszkola Publicznego
w Wilkowicach

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

- **Rejonowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Bielsku-Białej**

„Koło Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach bardzo aktywnie i życzliwie zawsze współpracowało z Rejonowym Związkiem Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Bielsku-Białej. Było gospodarzem 2 Regionalnych Konkursów Wieńców Dożynkowych oraz Zjazdu Delegatów naszego Związku w 2013 r. Zawsze zapraszało nas na walne zebrania, jubileusze, święta plonów i inne ważne wydarzenia, jak również chętnie uczestniczyło w organizowanych przez nas przedsięwzięciach, jak pielgrzymki KGW do Rychwałdu, Spartakiada KGW czy właśnie konkursy wieńców dożynkowych. Panie z KGW Wilkowice na czele z przewodniczącymi zawsze bardzo życzliwie i bezinteresownie działały na rzecz swojego Koła, Kółka Rolniczego, swojej wioski i Gminy. KGW Wilkowice przez długie lata było przykładem wzorcowej współpracy Koła z Kółkiem Rolniczym. Działo to Koło także aktywnie na rzecz Gminnej Rady KGW. Panie wielokrotnie piekły pyszne kołaczki, przygotowywały smaczne duszonki i inne smakołyki. Z sentymentem wspominamy wieloletnią zasłużoną i odznaczoną tytułem Honorowej Przewodniczącej KGW - panią Władysławę Rączkę, którą jako Zarząd Rejonowego Związku byliśmy odwiedzić

w ostatnich latach jej życia. Również miło wspominam kolejne Przewodniczące, z którymi miałam przyjemność współpracować, czyli panią Zofię Żur oraz Urszulę Misiejko, a obecnie pani Katarzyna Kąkol swoją pełną wspaniałych pomysłów postawą wprowadziła Koło na nowe tory rozwoju. Koło to było i jest nam ciągle też bliskie przez osobę pani Jadwigi Gębali - naszej poprzedniej Wiceprezes Zarządu, która jest aktywną członkinią tego Koła i razem z powodzeniem realizowaliśmy w 2023 r. projekt dofinansowany z Urzędu Marszałkowskiego, dzięki któremu KGW Wilkowice pozyskało elementy strojów ludowych i wyposażenie siedziby Koła. Życzymy paniom na dalsze długie lata sił i powodzenia w realizacji tych wielu ambitnych planów i zapraszamy do dalszej życzliwej współpracy.”

Danuta Kożusznik
Prezes Zarządu Rejonowego Związku
Rolników, Kółek i Organizacji
Rolniczych w Bielsku-Białej

- **Kółko Rolnicze w Wilkowicach**

„Koło Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach, podobnie jak Kółko Rolnicze, powstało kilka lat po II wojnie światowej. Były to trudne czasy. Cele działania naszych poprzedników były inne, ale łączyły ich z naszymi czasami ta sama potrzeba wspólnej pracy, na rzecz mieszkańców Wilkowic.

Na początku lat dwutysięcznych nastąpiła ściślejsza współpraca Koła Gospodyń Wiejskich i Kółka Rolniczego. Panie na stałe przeniosły się do „Agronomówki”, budynku Kółka Rolniczego. Zmieniły się też cele działania. Staramy się oprócz bieżących, wspólnych inicjatyw, kultywować tradycje poprzednich pokoleń i przypominać o trudzie i wartości pracy rolników. Bardzo się cieszę, że udało nam się przywrócić świętowanie dożynek. Co roku gromadzimy się na mszy, aby podziękować za plony i przypomnieć o szacunku dla chleba. Po mszy zapraszamy wszystkich na kołacza dożynkowego i wspólne świętowanie. Nie inaczej jest i w tym roku. Mam nadzieję, że ta ścisła i bardzo dobra współpraca przyniesie wszystkim wiele pożytku.

Paniom z Koła Gospodyń Wiejskich, z racji tego pięknego jubileuszu, życzę wiele sił w dalszym działaniu i pielęgnowaniu tej pięknej tradycji; radości z efektów swojej pracy, oraz dalszych wspólnych jubileuszy.”

Adam Nikiel

Prezes Kółka Rolniczego w Wilkowicach

• Ochotnicza Straż Pożarna w Wilkowicach

„W Wilkowicach na palcach jednej ręki można policzyć organizacje zrzeszające mieszkańców, które mogą poszczycić się wieloletnią historią. Koło Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach działa od 75 lat,

od samego początku swojej działalności związane też jest i współpracuje z naszą OSP. Gospodynie z Wilkowic pomagają w organizacji imprez i uroczystości organizowanych przez strażaków, zawsze upieką ciasta, zorganizują stoiska z kawą i herbatą, ugotują grochówkę albo przygotują duszonki na ognisko. Strażacy z kolei pomagają w miarę swoich możliwości, jak trzeba to podwiozą nasze Gospodynie, pomagają w cięższych pracach, udostępniają pomieszczenia na potrzeby KGW. Pewnie i jedni i drudzy poradziliby sobie bez tej współpracy, ale idąc ramię w ramię i uzupełniając się w naszych codziennych trudach jest nam razem znacznie łatwiej. Dziękujemy za współpracę.”

Tomasz Szczygłowski

Prezes Ochotniczej Straży Pożarnej
w Wilkowicach

• Gminna Młodzieżowa Orkiestra Dęta

„Szanowne Panie z Koła Gospodyń Wiejskich,

w imieniu Młodzieżowej Orkiestry Dętej w Wilkowicach pragniemy złożyć Wam najserdeczniejsze gratulacje z okazji pięknego jubileuszu 75-lecia nieprzerwanej działalności.

Wasza pasja, zaangażowanie i oddanie tradycji są nie tylko fundamentem lokalnej kultury, lecz również inspiracją dla innych pokoleń i społeczności.

Jesteście zawsze, gdy tylko w gminie coś się dzieje gotowe do działania, z uśmiechem, życzliwe i niezawodne. To dzięki Wam każde wydarzenie nabiera wyjątkowego, rodzinnego charakteru.

Wasze potrawy, wypieki i kulinarny kunszt to coś więcej niż smak – to ciepło domu, wspomnienia dzieciństwa i prawdziwa gościnność.

Jedzenie i muzyka mają wiele wspólnego: potrafią łączyć ludzi, wywoływać emocje i zostawać z nami na długo.

Wasze potrawy karmią serca, tak jak nasza muzyka karmi dusze – i za to jesteśmy Wam ogromnie wdzięczni.

Dziękujemy za wieloletnią, serdeczną współpracę, za każdą wspólną uroczystość, życzliwość i wsparcie.

Dziękujemy również za to, że z dumą reprezentujecie naszą gminę na wydarzeniach zarówno w kraju, jak i za granicą – jesteście prawdziwą wizytówką naszej wspólnoty.

Życzymy Wam wielu kolejnych lat działalności pełnej sukcesów, zdrowia, radości i niegasnącej energii. Niech Wasze działania nadal jednoczą ludzi, pielęgnują tradycję i inspirują, tak jak czynicie to od 75 lat.”

*Z muzycznym pozdrowieniem
i wyrazami głębokiego szacunku,
Paweł Krysta
wraz z członkami Młodzieżowej
Orkiestry Dętej w Wilkowicach*

- **Parafialny Oddział Akcji
Katolickiej w Wilkowicach**

*„Drogie członkinie i członkowie Koła
Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach*

*W imieniu członków Parafialnego
Oddziału Akcji Katolickiej przy parafii św.
Michała Archanioła w Wilkowicach pragnę
na ręce Pani Prezes Katarzyny Kąkol złożyć
serdecznie podziękowania za Waszą obec-
ność, kreatywność, zaangażowanie wypły-
wające z Waszych serc, podtrzymywanie
tradycji i pomoc w każdej naszej potrze-
bie. Nigdy nie zabrakło Waszego wspar-
cia przy organizacji przez Akcję Katolicką
kiermaszu ciast, czy przejęcie tradycji od
starszych naszych członkiń noszenia fere-
tronu podczas procesji na uroczystościach
kościelnych.*

*Niech ten uśmiech, który zawsze Wam
towarzyszy przy podejmowaniu kolejnych
zadań rozlewa się na wszystkich miesz-
kańców naszej miejscowości i przyczynia
się do jej rozwoju.*

*Z okazji Waszego Jubileuszu 75-
lecia członkowie Parafialnego Oddziału
Akcji Katolickiej życzą całemu zespołowi
KGW Wilkowice satysfakcji z rozwoju tej
pięknej wspólnoty, siły do dalszego dzia-
łania i wielu pomysłów w realizacji Waszej
pasji.”*

*Bożena Tobiasz
Prezes POAK*

- **Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Bystra „Bystrzańska Inicjatywa”**

*„Do Koła Gospodyń Wiejskich
w Wilkowicach*

*Szanowne Panie, Drogie Członkinie
Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach,
Z ogromną radością i wdzięcznością
pragniemy w imieniu Zarządu
Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Bystra
„Bystrzańska Inicjatywa” wyrazić ser-
deczne podziękowania i najwyższe uznanie
dla działalności Koła Gospodyń Wiejskich
w Wilkowicach.*

*Wasze zaangażowanie, pasja oraz nie-
ustanna chęć dzielenia się dziedzictwem
naszej regionalnej kultury stanowią bez-
cenny wkład w rozwój lokalnej tożsamości
i integrację społeczności. Dzięki wspólnej
współpracy z naszym Stowarzyszeniem
udało się zrealizować wiele wydarzeń
i inicjatyw, które promują tradycję, folklor
oraz bogactwo kulinarne naszego regionu.*

*Zawsze możemy liczyć na Waszą obec-
ność i niezawodność – zarówno podczas
festynów, dożynek, jak i mniejszych, ka-
meralnych spotkań. Tradycyjne potrawy,
które przygotowujecie z taką starannością
i sercem, nie tylko zachwycają smakiem,
ale również przypominają o wartościach,
które są fundamentem naszej wspólnoty
– gościnności, współpracy i wzajemnym
szacunku.*

*Doceniamy również Wasz wkład
w edukację młodszych pokoleń poprzez
przekazywanie wiedzy o regionalnych*

*zwyczajach, rękodziele i kuchni. Jesteście
wzorem aktywności społecznej i przykła-
dem na to, jak pięknie można pielęgnować
tradycję, jednocześnie tworząc nowocze-
sną i otwartą wspólnotę.*

*W imieniu całego Zarządu życzymy
dalszych sukcesów, niegasnącej energii
oraz wielu satysfakcji z podejmowanych
działań. Cieszymy się, że możemy wspólnie
działać na rzecz naszej małej ojczyzny.”*

*Z wyrazami szacunku i serdeczności,
Zarząd Stowarzyszenia Rozwoju Wsi
Bystra „Bystrzańska Inicjatywa”*

- **Koło Gospodyń Wiejskich
w Bystrej**

„Drogie Koleżanki

*Z uśmiechem wspominamy wszyst-
kie wspólne spotkania i wyjazdy, pełne
dobrej zabawy i przyjacielskiej atmosfery.
Pamiętamy, że w konkursach, w których
wspólnie brałyśmy udział, rywalizacja za-
mieniała się we współpracę, a każde wy-
darzenie było pełne radości i serca włożo-
nego w pielęgnowanie tradycji, wspólnoty
i kultury.*

*Z podziwem patrzymy na dynamiczny
rozwój Waszego koła i życzymy dalszej
pozytywnej energii do działania, realiza-
cji pomysłów oraz satysfakcji z każdego
przedsięwzięcia.”*

*Maria Fijak
wraz z członkami KGW Bystra*

- **Koło Gospodyń Wiejskich w Mesznej**

„KGW Wilkowice to bratnie koło KGW z Mesznej. Dziewczyny serdeczne, przyjazne i życzliwe. Służące pomocą i radą. Wspólnie spędzony czas przy pracy i w czasie zabawy to niezapomniane, miłe chwile. Zawsze czuliśmy i czujemy tę wzajemną sympatię i przyjaźń.”

Agata Prochownik
KGW Meszna

- **Związek Podhalan w Polsce – Oddział Górali Żywieckich w Wilkowicach**

„Związek Podhalan w Polsce – Oddział Górali Żywieckich w Wilkowicach niniejszym potwierdza wieloletnią, wzorową współpracę z Kołem Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach przy przygotowaniu i realizacji wydarzeń kulturalnych na terenie naszej miejscowości. W szczególności dotyczy to cyklicznych inicjatyw takich jak Odpust Pasterski w Wilkowicach, Magurcański Świątynio, a także wielu innych przedsięwzięć lokalnych promujących dziedzictwo Górali Żywieckich. W trakcie współpracy Koło Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach wykazało się:

*- rzetelnością i odpowiedzialnością w podejmowanych zadaniach organizacyjnych;
- inicjatywą i kreatywnością w przygotowaniu programu towarzyszącego (stoiska regionalne, warsztaty, prezentacje kulinarne, rękodzieło);*

- doskonałą współpracą z partnerami wydarzeń – w tym z naszym Oddziałem, jednostkami gminnymi, zespołami regionalnymi i wolontariuszami;

- dbałością o tradycję i estetykę – od dekoracji, przez stroje, po repertuar i oprawę wydarzeń;

- terminowością oraz umiejętnością pracy pod presją czasu i w zmieniających się warunkach. Członkinie KGW w Wilkowicach konsekwentnie wspierają nasz Oddział w:

- współtworzeniu scenariuszy i programu artystycznego;

- koordynacji zaplecza logistycznego (zapewnienie poczęstunku, zaplecza dla wykonawców, organizacja stoisk);

- działaniach promocyjnych i informacyjnych w społeczności lokalnej;

- pielęgnowaniu i przekazywaniu niematerialnego dziedzictwa kulturowego – gwary, śpiewu i kuchni regionalnej.

Wieloletnia, harmonijna współpraca przekłada się na wysoką frekwencję, pozytywny odbiór mieszkańców i gości oraz realne wzmocnienie tożsamości lokalnej. KGW w Wilkowicach jest partnerem godnym zaufania, działającym z pasją oraz pełnym profesjonalizmem.

Z pełnym przekonaniem rekomendujemy Koło Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach jako sprawdzonego partnera przy organizacji przedsięwzięć kulturalnych, edukacyjnych i promujących tradycję regionalną”.

*W imieniu Związku Podhalan w Polsce – Oddziału Górali Żywieckich w Wilkowicach:
Prezes Oddziału Andrzej Nycz*

REALIZACJA PROJEKTÓW I ZADAŃ PUBLICZNYCH

UDZIAŁ KGW WILKOWICE W PROJEKTACH I PROGRAMACH MIĘDZYNARODOWYCH REALIZOWANYCH PRZEZ JEDNOSTKI SAMORZĄDOWE

W protokole z zebrania dnia 17.10.2011 r. napisano, że Zofia Żur brała udział w delegacji do skansenu na Słowacji zorganizowanej przez Urząd Gminy w Wilkowicach, brała również udział w szkoleniu. Brak daty wyjazdu.

14-17 listopada 2013 r. – 6-osobowa delegacja KGW Wilkowice brała udział w projekcie realizowanym przez Gminę Bziny na Słowacji pt. „Europejskie obywatelstwo - wspólna wartość”. Celem była wymiana doświadczeń związanych z członkostwem w Unii Europejskiej. Uczestniczyły w nim cztery kraje: Słowacja, Czechy, Ukraina i Polska. W ramach projektu zapoznano uczestników z osiągnięciami kultury i tradycjami każdej delegacji.

2014 r. – w protokole z zebrania znajduje się informacja na temat wyjazdu 10-osobowej delegacji KGW Wilkowice do Likavki w ramach międzynarodowego projektu realizowanego przez Gminę Wilkowice.

21 maja 2014 r. – miało miejsce wydarzenie społeczno-kulturalne (realizowane z Gminą Bziny) pt. „Kulinarne Dziedzictwo” w ramach udziału w projekcie „Tradycja bez granic – współpraca polsko-słowacka w zakresie pielęgnowania kultury i tradycji” współfinansowanego przez Unię Europejską. W trakcie tego wydarzenia odbył się m.in. pokaz kulinarny Remigiusza Rączki – kucharza znanego z programu telewizyjnego „Rączka Gotuje”, który odtworzył potrawy serwowane w domu Juliana Fałata. W dniach 21-22.10.2014 r. w ramach tego projektu odbył się wyjazd do Bzin na Słowacji.

27-28 sierpnia 2016 r. – na zaproszenie Gminy Likavka odbył się wyjazd na Słowację, podczas którego KGW Wilkowice serwowało kwaśnicę.

*Wspólne zdjęcie delegacji
ze Starostą Likavki.
Zdjęcie z kroniki
KGW Wilkowice. 2016 r.*

2021 r. – KGW Wilkowice wzięło udział w realizacji projektu współpracy z partnerską gminą na Słowacji pt. „Dwie gminy jeden cel – wymiana kulturalna mieszkańców Gminy Wilkowice i Gminy Pucov”. We wrześniu 2021 r. delegacja KGW uczestniczyła w wyjeździe na Słowację zorganizowanym przez Urząd Gminy w Wilkowicach.

2022 r. – Gmina Wilkowice wspólnie z Gminą Pucov realizowała w ramach Programu Interreg Polska - Słowacja 2014-2020 projekt pt. „Jedność w różnorodności – rozwój tradycji regionalnych w Gminie Wilkowice i Gminie Pucov”. Głównym celem tego projektu było upowszechnianie wiedzy o tradycyjnych strojach i potrawach pogranicza. KGW Wilkowice, wspólnie z KGW z Bystrej, Mesznej i ze słowackiego Pucova, wzięło udział w konkursie kulinarnym w OSP w Bystrej.

Część strojów wilkowickiego Koła sfinansowana jest właśnie z tego projektu.

17 września 2024 r. – KGW Wilkowice zostało zaproszone do reprezentowania regionu w strojach ludowych podczas wizyty komisji podejmującej decyzję o przyznaniu miana Europejskiej Stolicy Kultury, o które starało się miasto Bielsko-Biała. Koło zapewniło także słodki poczęstunek dla gości.

9-10 października 2024 r. – przewodnicząca KGW Wilkowice Katarzyna Kąkol reprezentowała Koło na wyjeździe warsztatowym na Słowację w ramach projektu „Kulinarne Pogranicze” realizowanego przez Powiat Bielski i OZ Polonus.

Przewodnicząca brała również udział w projekcie Powiatu Bielskiego pt. „Seniorzy w akcji - poznajemy pogranicze”, współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Interreg Czechy – Polska, w maju 2025 r. odwiedzając Frydlant nad Ostrawicą w Czechach.

ZADANIA PUBLICZNE REALIZOWANE PRZEZ KGW WILKOWICE

2023 rok:

- KGW Wilkowice realizowało zadanie „Wilkowickie gospodynie promują beskidzką wieś” współfinansowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, przeprowadzone dzięki współpracy z Rejonowym Związkiem Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Bielsku-Białej.

2024 rok:

- współpracując z GOK „Promyk”, KGW Wilkowice towarzyszyło grupie młodzieżowej w przygotowaniu sushi. Działanie to było jednym z elementów projektu „Sukces na miarę”, realizowanego w ramach Programu „Równać Szanse” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

2025 rok:

- KGW Wilkowice, już jako pełnoprawna i samodzielna organizacja pozarządowa, otrzymało dotację na realizację zadania publicznego Gminy Wilkowice w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego pt. „Blisko ludzi, tradycji i kultury - 75 lat KGW Wilkowice”.

- KGW Wilkowice jest w trakcie realizacji zadania publicznego Województwa Śląskiego dotyczącego wspierania rozwoju kół gospodyń wiejskich aktywnych społecznie na terenie województwa śląskiego w 2025 roku. Zadanie „Kultywowanie Tradycji Lokalnych” - projekt pt. „Kulinarna opowieść o tradycjach Wilkowic”, pozwolił m.in. na zakup namiotu wystawienniczego z identyfikacją wizualną Koła.

*Namiot KGW Wilkowice sfinansowany
z budżetu Województwa Śląskiego
w ramach realizowanego projektu.
Plac za OSP w Wilkowicach, 2025 r.*

"Wilkowickie gospodynie promują beskidzką wieś"

Projekt współfinansowany z budżetu Samorządu Województwa Śląskiego w ramach otwartego konkursu ofert "Kultywowanie Tradycji Lokalnych"

Koło Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach, we współpracy z Rejonowym Związkiem Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Bielsku-Białej, realizuje zadanie "Wilkowickie gospodynie promują beskidzką wieś" - współfinansowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, które ma na celu między innymi rozwój kultury ludowej na Podbeskidziu oraz aktywizacji i integracji kobiet zrzeszonych w KGW Wilkowice.

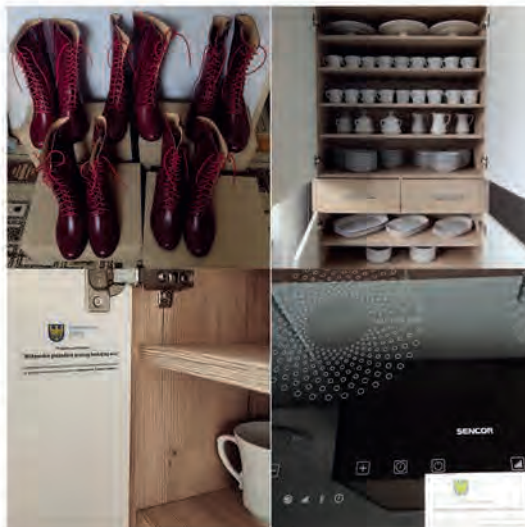

Wsparcie finansowe tego zadania ze strony Samorządu Województwa Śląskiego wynosi 6650 zł. Dzięki pozyskanym środkom KGW Wilkowice zakupiło:

- meble do przechowywania: dwie szafy dwudrzwiowe i szafki na buty,
- zastawę stołową: zestaw obiadowy (talerz płytki, głęboki i talerzyk, półmiski) i kawowy (filizanka, spodek, cukiernice i dzbanuszki na mleczko) oraz zestaw sztućców (łyżka, nóż, widelec, mała łyżeczka) na 36 osób,
- sprzęt do przygotowywania potraw - kuchenkę indukcyjną nastawną 2-palnikową,
- 5 par obuwia do stroju ludowego.

Wymiana zużytych sprzętów oraz doposażenie w nowe pozwoli na pełniejsze wykorzystanie możliwości i umiejętności, jakie posiadają panie z Koła Gospodyń Wiejskich. Wykonywane przez nie smakołyki są promowane nie tylko w Gminie, ale też na terenie powiatu bielskiego, m.in. na dożynkach sołeckich, gminnych czy na Gminnym i Międzynarodowym Konkursie "Kulinarne Dziedzictwo". W strojach regionalnych Panie uczestniczą w wielu imprezach, ostatnio między innymi np. w Oduście Pasterskim, w regionalnym konkursie wieńców w Kętach czy Pielgrzymce KGW do Rychwałdu. Koło poszerza się o nowe członkinie i działa bardzo prężnie promując tradycje regionalne.

KGW Wilkowice

DZIAŁALNOŚĆ CHARYTATYWNA

KGW chętnie włącza się w działania dla potrzebujących. Przykładowo, w minionym roku z powodzeniem uczestniczyło w akcji „Cała Polska smaży pączki”. Zostało usmażonych 700 pączków, a dochód z ich sprzedaży Koło przeznaczyło na pomoc w leczeniu czwórki dzieci.

KGW wzięło udział w kiermaszu ciast Parafialnego Oddziału Akcji Katolickiej, a zysk przekazano na pomoc dla powodzian.

Gospodynie również włączyły się w akcję pomocy finansowej „Dla Kazika” - chłopca chorego na DMD, pieniądze pozyskując z licytacji upieczonych przez siebie baranków wielkanocnych.

KGW wzięło udział w kiermaszu ciast zorganizowanym przez oazę młodzieżową. Zysk pokrył częściowo koszty wyjazdu na rekolekcje.

Koło zapewnia także indywidualne finansowe wsparcie potrzebującym. Pomoc, jaką świadczą gospodynie z Wilkowic wynika bardzo często z potrzeby chwili, a że cechuje je niezawodność w działaniu, często zapraszane są do współpracy.

Współtworzący Koło Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach są też zawsze dla siebie wzajemnym emocjonalnym wsparciem i pomocą w trudnych chwilach, odwiedzając również były członkinie. Gospodynie wymieniają się doświadczeniami, uzupełniają się wzajemnie, mogą na siebie liczyć i darzą się wzajemnym zaufaniem.

„Cała Polska smaży pączki”, 2025 r. |

ŚWIĘTOWANIE

ŚWIĘTA W ROKU LITURGICZNYM

Działalność kół gospodyń wiejskich obejmuje obchody związane ze świętami roku liturgicznego. Jest to naturalna konsekwencja wynikająca z wielowiekowej tradycji i roli, jaką Kościół i religia odgrywały w Polsce, szczególnie w środowiskach wiejskich. Również wilkowskie KGW angażuje się w gminne uroczystości i tradycje o charakterze religijnym. Gospodynie w strojach krakowskich maszerują w Orszaku Trzech Króli, uczestniczą w procesji rezurekcyjnej. Podczas procesji Bożego Ciała, wybrane członkinie Koła niosą feretron⁹. Biorą również udział w dziękczynnej mszy dożynkowej, składając na ołtarzu dary.

Jednym z najważniejszych wydarzeń, w którym nie może zabraknąć KGW, jest odpust parafialny. Odbywa się on w drugiej połowie września. Jest doroczną uroczystością kościelną związaną ze świętem patrona parafii – św. Michała Archanioła.

⁹ Feretron w parafii w Wilkowicach to przeñośna dwustronna płaskorzeźba przedstawiająca z jednej strony Św. Michała Archanioła, a z drugiej strony Św. Antoniego, umieszczona w ozdobnej ramie i niesiona w procesjach na drążkach. Niesienie feretronu to zaszczytna funkcja.

*KGW Wilkowice z bukietami ziół
z okazji Wniebowzięcia NMP
(Matki Boskiej Zielnej). 2025 r.*

*Gospodynie niosące feretron podczas
procesji z okazji Bożego Ciała. 2024 r.
Zdjęcia z kroniki KGW Wilkowice*

ŚWIĘTA I UROCZYSTOŚCI PAŃSTWOWE

Koło Gospodyń wiejskich jest także obecne podczas celebrowania świąt państwowych. Podczas Narodowego Święta Niepodległości obchodzonego corocznie 11 listopada, delegacje wszystkich organizacji terenu gminy, w tym KGW Wilkowice w strojach krakowskich, składają wieniec pod pomnikiem poświęconym Bohaterom Ojczyzny, a 1 sierpnia z okazji rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego pod Obeliskiem Harcerskim w Bystrej.

14 listopada 2024 roku KGW włączyło się w przygotowanie Biesiady Patriotycznej, organizowanej przez Szkołę Podstawową nr 1 im. Władysława Jagiełły w Wilkowicach, zapewniając obsługę uroczystości.

*Biesiada patriotyczna.
Sala OSP w Wilkowicach. 2024 r.*

Hołd poległym Bohaterom. Wilkowice, 11.11.2016 r. / Bystra, 1.08.2024 r.

PIELĘGNOWANIE TRADYCJI I ZWYCZAJÓW

Pielęgnowanie tradycji jest jednym z głównych punktów w działalności KGW Wilkowice. Polega na aktywizacji mieszkańców poprzez organizację i współorganizację wydarzeń kulturalnych związanych z lokalnymi zwyczajami i świętami. Często są to działania stanowiące świecki element świąt religijnych. Mowa tu przede wszystkim o odpuscie parafialnym. W Wilkowicach odpust był od dziesiątków lat ważnym i wielowymiarowym wydarzeniem, łączącym w sobie elementy religijne, kulturowe i społeczne. Do dziś jest okazją do spotkań rodzinnych, zabawy i wymiany handlowej. Zawsze towarzyszy mu jarmark, na którym można nabyć lokalne produkty i rękodzieło oraz skosztować lokalnych potraw. KGW od lat czynnie włącza się w jego organizację.

Od 2020 roku, jednocześnie z odpustem parafialnym, odbywa się „Odpust Pasterski”, organizowany przez Związek Podhalań Oddział Górali Żywieckich w Wilkowicach. Do tradycyjnych elementów świętowania odpustowego dołączają występy góralskich kapel, odbywają się warsztaty tematyczne, m.in. serowarskie, bibułkarskie, muzyczne.

Kolejną ważną uroczystością, która jest inaugurowana w kościele, są sołeckie dożynki. KGW dekoruje świątynię, wykonuje kwiatowe kotyliony dla uczestników uroczystości i zapewnia poczęstunek dla parafian. Po długiej przerwie Koło ponowiło swój udział w corocznym regionalnym konkursie wieńców dożynkowych w ramach Powiatowo-Gminnych Dożynek Ekumenicznych.

W sierpniu 2025 roku, na zaproszenie Joanny Jastak - Wójta partnerskiej Gminy Lubiewo, KGW Wilkowice wzięło udział w dożynkach w Bysławku reprezentując Gminę Wilkowice i pielęgnując tradycje łączące obie gminy.

*Wizyta dożynkowa w gminie Lubiewo.
2025 r.*

Od trzech lat wilkowickie gospodynie włączają się w organizację imprezy pod nazwą Magurcańskie Świynio (święto Magurki), zapewniając pomoc kulinarną.

Koło na bieżąco wykonuje prace rękodzielnicze, np. bibułkowe kwiaty, stanowiące elementy dekoracji współorganizowanych imprez. Cały czas też doskonalili swoje umiejętności, chociażby na warsztatach tworzenia palm wielkanocnych, czy zajęciach bibułkarskich prowadzonych przez jedną z członkiń Koła – Lucynę Cwajnę.

*Wyroby rękodzielnicze.
Zdjęcie z kroniki KGW.
2018 r.*

*Konkurs wieńców
dożynkowych. 2024 r.*

*Gospodynie przygotowują
kwiaty z bibułki. 2025 r.*

*Bukiety i wieniec
na uroczystość
Matki Boskiej
Zielnej,
układane wraz
z podopiecznymi
DPS
w Wilkowicach.
2025 r.*

*Tradycyjny chleb,
sery i domowe masło.
Stół przygotowany do
nagrania telewizyjnego.
2024 r.*

*Jeden z wielu publi-
kowanych przez KGW
Wilkowice przepisów:
Tradycyjny baranek
wielkanocny.
Głos Gminy Wilkowice
Rok XVIII nr 3 (206)
Marzec 2024 r., str. 11*

*Zdjęcie z kroniki KGW
Wilkowice podpisane:
„nasza nagrodzona
sztuka mięsa”.
Konkurs kulinarny 2006 r.*

*Fragment publikacji
Festiwalu Kuchni
Regionalnej
w Zabrzegu w 2013 r.
„Tarcioszka”
KGW z Wilkowic
zdobyła główną nagrodę*

*Tradycyjne prażuchy
z mąki „żarnówki”
przygotowane przez
KGW Wilkowice. 2024 r.*

KULINARIA

Jednym z bardziej dominujących kierunków w działalności Kół Gospodyń Wiejskich, w tym wilkowickiego KGW, jest kultywowanie tradycji kulinarnej własnego regionu. Gospodynie z Wilkowic wielokierunkowo podchodzą do tematu, wykorzystując swoje zdolności gastronomiczne na wiele sposobów. Świadczą o tym wpisy w kronikach, artykuły w prasie i dokumentacja fotograficzna, która uwiecznia kulinarne poczynania Koła.

Gospodynie analizują tradycyjne receptury, odtwarzają zapomniane potrawy i dbają o ich autentyczność. Przykładem są „prażuchy” przygotowywane z surowej nieoczyszczonej maki „żarnówki”.

Prowadzą również szkolenia dla młodego pokolenia, ucząc przepisów i technik przygotowywania tradycyjnych potraw. Dzieci przedszkolne w ramach współpracy z gospodyniami wilkowickimi skorzystały z warsztatów serowarstwa, a uczniowie szkoły podstawowej z warsztatów piernikarskich.

KGW od lat z powodzeniem uczestniczy w konkursach, festiwalach i wydarzeniach kulinarnych, w których ma możliwość zaprezentowania swoich umiejętności. W przyrządzaniu potraw zawsze wykorzystywane są produkty lokalne i naturalne przyprawy, a stoiska nawiązują wyglądem do tradycji regionalnej.

Gospodynie przygotowują również lokalne potrawy na różnego rodzaju uroczystości i imprezy środowiskowe, na których częstują nimi uczestników i zaproszonych gości. Przez lata zapewniały obsługę gastronomiczną imprez strażackich i spotkań Kółka Rolniczego. Spotkaniom wewnętrznym Koła także towarzyszą degustacje potraw, wymiana doświadczeń i przepisów.

Swoje przepisy, z dokładnym opisem i fotografią gotowej potrawy publikują co kwartał w lokalnym czasopiśmie.

Promując lokalne potrawy – przy każdej okazji KGW stara się wykorzystywać produkty dostępne w Wilkowicach, pochodzące od lokalnych sprawdzonych producentów. Wzrasta systematycznie świadomość kulinarna, co przekłada się na jakość używanych produktów. Gospodynie zwracają uwagę na ekologiczne pochodzenie surowców i na to, czy nie są one modyfikowane.

Kroniki Koła są pełne przepisów, zdjęć dokumentujących imprezy o charakterze kulinarnym i prezentujących rozmaite potrawy.

*Przetwory przygotowane przez
członkinie KGW Wilkowice. 2024 r.*

*Potrawy przygotowane do degustacji (prawdopodobnie z okazji Dnia Kobiet)
Przy talerzach i na dekoracjach widnieją karteczki z podpisami.
Zdjęcie z kroniki Ośrodka Nowoczesnej Gospodyni. Początek lat 70. XX w.*

*Potrawy przygotowane do degustacji - konkurs „Kulinarne Dziedzictwo”
o tematyce „Dobra kasza nasza” w Kozach w 2025 r.
Za dekorację stoiska KGW Wilkowice otrzymało nagrodę specjalną.
Zdjęcie: Elżbieta Polak (Fabirkiewicz)*

DZIAŁANIA INTEGRUJĄCE MIESZKAŃCÓW

KGW regularnie włącza się w działania integrujące mieszkańców, promujące lokalne produkty i kulturę ludową. Przez wiele lat Koło, wspólnie z Gminną Biblioteką Publiczną w Wilkowicach organizowało dla dzieci imprezę „Radosne Lato”. Od dwóch lat zastępuje ją Piknik Zimowy. Każda z tych imprez ma charakter rodzinny, a KGW zapewnia zaplecze gastronomiczne.

Do 2019 roku gospodynie współorganizowały Dni Wilkowic.

Co roku Koło bierze także czynny udział w Spartakiadzie Kół Gospodyń Wiejskich – sportowej imprezie organizowanej przez Rejonowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Bielsku-Białej.

W 2024 roku KGW brało udział w organizacji festynu połączonego z oficjalnym przyjęciem nowego samochodu strażackiego oraz Muzycznego Pikniku Rodzinnego z Gminną Młodzieżową Orkiestrą Dętą.

*„Gminne spotkanie kulinarne”
zorganizowane przez
KGW Wilkowice
w celu wymiany doświadczeń
i zebrania tradycyjnych
przepisów
kulinarnych
od mieszkańców Wilkowic.
15.07.2025 r.*

*Spartakiada
Kół Gospodyń Wiejskich
w Jasienicy.
Zdjęcie z kroniki
KGW Wilkowice.
2019 r.*

*Praca w kuchni Domu Strażaka - 1991 r. i 2024 r.
Zdjęcie z kroniki KGW Wilkowice*

Festyn strażacki, duszonki i stoisko KGW Wilkowice. 2024 r.

*Sesja zdjęciowa do plakatu zapraszającego na dożynki. Wilkowice 2025 r.
Zdjęcie: Elżbieta Polak (Fabirkiewicz)*

DZIAŁANIE DLA SIEBIE

Koło dba o własne członkinie i od 2024 roku także o członków (grono Koła powiększyło się o 6 panów), organizując spotkania i działania wewnętrzne, często z rodzinami. W każdy trzeci poniedziałek miesiąca odbywa się zebranie członków Koła połączone ze świętowaniem imienin i degustacją nowości kulinarnych. W ramach zebrzań ogólnych prowadzone są spotkania tematyczne z zaproszonymi gośćmi, reprezentującymi różne dziedziny życia. Regularnie od lat odbywają się wizyty policjanta, który opowiada o zagrożeniach związanych z bezpieczeństwem i uczy, jak sobie radzić w trudnych sytuacjach. Przez lata prowadzone były porady i szkolenia kulinarne, ogrodnicze, a także wykłady z zakresu profilaktyki zdrowia. W ramach spotkań prozdrowotnych przeprowadzono wykład o hirudoterapii¹⁰ i technikach automasażu¹¹. Organizowane są integracyjne ogniska, okolicznościowe spotkania opłatkowe wraz z rodzinami, zabawy taneczne w ramach karnawału.

Co roku wczesną jesienią odbywa się wycieczka członków Koła do miejsca wybranego drogą głosowania.

¹⁰ Naturalna metoda leczenia przy użyciu pijawek lekarskich.

¹¹ Metodę kobido przybliżyła gospodyniom firma Ekościeżki.

*Śpiewanie podczas wycieczki
do Zakopanego i Zawoi.
20.08.2014 r.
Śpiewniki służą
do dnia dzisiejszego.
Zdjęcie z kroniki
KGW Wilkowice*

*Wycieczka do Bobolic 16.08.2018 r.
Zdjęcie z kroniki KGW Wilkowice*

POETYCKA TWÓRCZOŚĆ OKAZJONALNA
CZŁONKIŃ KGW WILKOWICE

Z okazji uroczystości i świętowania, gospodynie obdarzone zdolnościami poetyckimi układały tematyczne wiersze. W kronikach KGW znalazły się rękopisy okolicznościowej poezji Marii Kupczak (zm. 2025 r.), która swoje wiersze zwykła podpisywać zdaniem: „Co mi głowa podyktuje, to w zeszycie zapisuję”¹².

Oto kilka z nich:

*Podzielmy się Oplątkiem
Jak przodkowie nasi
Ten Oplątek wszystkie żale gasi
Podzielmy się Oplątkiem
Z każdym sercu bliskim
Z życzliwością, ale sercem czystym
Podzielmy się Oplątkiem
Tym Okruczem Szczęścia
Niech odnowi nas oraz Kraje
Społeczeństwa*

2014 r.¹³

*Jak młode lata prędko przeleciały
Nie wiem kiedy i gdzie się podziały.
Kiedy byłam młoda, cieszyła uroda,
Cieszyło mnie życie, cieszyła robota.
Poznałam chłopaka, bardzo urodnego
Zakochaliśmy się razem od kroku
pierwszego.
Miłość – trwała dwa lata, rodzice
nam nie przeczyli,
Po dwóch latach wesele nam zrobili.
Byliśmy szczęśliwi, gdyśmy się
pobrali
Uwijali gniazdko i dzieci chowali.
Żeby nie choroba, która nas spotkała
Jednego z nas do Nieba zabrała.
Przeżyliśmy razem 45 latek,
Pozostawił w sercu płacz, żal
i smutek.
Cieszymy się wszyscy, nim nam słońko
zachodzi,
bo już w swoim życiu,
Nigdy nie będziemy młodzi¹⁴*

12 Kronika KGW Wilkowie

13 Wiersz inspirowany spotkaniem oplątkowym

14 Wiersz jest swoistym życiorysem, ułożony został przez Marię Kupczak z okazji swoich 80-tych urodzin; rękopis z najduje się w kronice KGW.

„Dla Seniora”

Nie bójmy się Seniorzy naszej jesieni
Bo ona dla nas złota jest.
Przed nami jeszcze życie
I piękna jego treść.
Choć mamy багаż lat minionych
Mamy dzisiaj posrebrzaną skroń
Mamy dzisiaj spracowane ręce
Mamy spracowaną dłoń.
Dopóki serce bije
Póki nam starcza sił
Dziś każdy senior pyta
Jak długo będzie jeszcze żył.

W kronice znalazł się
również wiersz
Marii Kubicy,
ułożony na okoliczność
Jubileuszu 55-lecia
KGW Wilkowice:

=====

Od Wilkowic do miasta - gościniec prowadzi
Witajcie Kochani, witajcie Kochani, bardzo Wam my radzi -
Wszystkich naszych gości ,serdecznie dziś witamy
I na jubileusz serdecznie zapraszamy
55 - latek kończy nasze woło , było nam w nim różnie
smutno i wesoło ,
Chcemy Wam zagpiewać jak to z nami było
Kiedy nasze woło się narodziło -
Przez te wszystkie lata tak sobie działamy
I dla tego dzisiaj wielkie święto mamy.
Że dziś święto mamy widza wszystcy w koło
Od Wójta zależy czy będzie wesoło.
No chłopcy radzą światem a chłopami baby
I jak do tego widać na to nie ma rady.
Jeszcze nie było i nie będzie bywać
Żeby Wilkowianki nie umiały śpiewać
Naszy przewodnicząca niech nam 100 lat żyje
Wszystkie ja Kochamy bo za co mamy .
I tak 55 latek przeleciało warto
A my wciąż śpiewamy nie boli nas gardło .

LITERATURA BIESIADNA KGW WILKOWICE

Literatura biesiadna gospodyń wilkowickich powstawała w kontekście spotkań towarzyskich i wyjazdów rekreacyjnych. W kronikach Koła zachowały się pisane wierszem utwory o charakterze humorystycznym i satyrycznym. Stanowią one formę reportażu z jesiennych wycieczek do Zakopanego, które były stałym elementem w tradycji Koła i odbywały się corocznie przez wiele lat. Zamieszczone w publikacji przykłady pochodzą z wyjazdów w latach 90-tych. Autorkami są Stefania Nikiel i Ewa Damek-Tobijczyk.

W S P O M N I E N I A Z W Y C I E C Z K I

W PAŹDZIERNIKU WZESNIE Z RANA

WYJEŻDŻAMY PIEC BARANA
ŻE JUŻ WSZYSTKO OBGADANE
WIĘC KIERUNEK ZAKOPANE

DOŚĆ DALEKO I WYSOKO
TRZEBA ZWIEDZIĆ MORSKIE OKO
I POD GÓRĘ PODJECHAŁY
TAM KARETY JUŻ CZEKAŁY

WSZYSTKIE SZYBKO POWSIADAŁY
PO PIĘCDZIESIĄT CIĘŻKO DAŁY
PANI OLGĄ CHOĆ JĄ NOGA BOLAŁA
ZE WSZYSTKIMI TAKŻE W GÓRĘ ZAPIERZAŁA

WSZYSTKIE W KOŁO OGLĄDAMY
JAKIE TO BOGACTWA W POLSCE MAMY
NASI CHEŁPACI ŁOPATY W REKU TRZYMALI
JAK KONIE WALIŁY TO SZYBKO ZBIERALI

A ZNÓW INNE PANIE POD GÓRĄ SIEDZIAŁY
DO MORSKIEGO OKA TO JECHAĆ NIE CHCIAŁY
I PRZY AUTOBUSIE NA NAS CZEKAŁY
I NA ŁAWECZKACH JAK KWOKI SIEDZIAŁY

A POTEM WESOŁE TO OGNISKO BYŁO
LECZ BARDZO SZYBKO SIĘ TO POKOŃCZYŁO
JADŁY BARANECZKA I WÓDECZKĘ PIĘŁY
A ŻE PRZY TYM WSZYSTKIM TERMOSY ZGUBIŁY

WŁADZIA SIĘ UŚMIECHA JEST BARDZO WSPANIAŁA
ABY JESZCZĘ JEDNĄ WYCIECZKĘ NAM DAŁA
MOŻE BYĆ BARANEK LUB MOŻE BYĆ CIELE
I ZROBIMY WSPÓLNE WSPÓLNE WSPANIAŁE WESELE
BĘDZIEMY SIĘ CIESZYĆ JAK JEDNA RODZINA
DOPÓKI JEST CIEPŁO BO IDZIE JUŻ ZIMA

autor tekstu - NIKIEL STEFANIA

30 sierpnia Roku Pańskiego 1994 ,
spod remizy w Wilkowicach ,jak to każe stary zwyczaj
Koło Gospodyń w pełnym składzie wyruszyło na wojaże.

Tuż za kierowcą usiadła przewodnicząca Władzia
i śpiewała z całej mocy,
a gdy nikt nie słyszał to do kierowcy szeptała:
"Józek, nie daruję ci tej nocy".

Nikt by o tym nic nie wiedział, gdyby nie Damkowa,
która ciastka z serem zjadała, kilogramy powiększała,
i dyskretnie lecz skutecznie wszystko podsłuchiwała.

Były także dwie siostrzyczki co się objadały
żółte skórki wyrzuciwszy banany wcinały.
Jedz Ireczko, jedz Janeczko bo to witaminy
gdy to zjemy zakwitniemy jak młode dziewczyny.

Inne dwie siostrzyczki - Pawlikowa i Wyrobkowa-
siedziały jak trusie,
pewnie w torbie miały coś na spirytusie.
Zawsze towarzyskie, zawsze uśmiechnięte,
nie wierzę by miały butelki nieknięte.

Podróż chociaż długa, mile upływała,
tylko jedna zamiast w góry ,to do Gdańska jechać chciała.

No lecz w końcu dotarliśmy na miejsce imprezy,
każdy z wódka i kieliszkiem ku ognisku bieży.
Woda nam szemrała, wódeczka się lała,
no a cała kompanija, głośno rozrabiała.

Wdowy z kokieterią zerkwały na Panów,
ciastem częstowały, prawie jadły z rąk,
a za to Panowie dumni jak pawie
prezentowali swoje wdzięki.

Nie uszło to uwagi Olgi oraz Hani
Obie do domu zaraz jechać chciały
Nie po to przecież tu przyjechały
By im bały chłopów podrywały.

W sztuce podrywania Lusia prym wodziła
i nawet przy Czesi Franka uwodziła.
A gdy Czesia raz po raz sroga minę robiła
to się Lusia do rybaka zaraz doczepiała.

- 2 -

Dobrze ,że Ludwiczek na wszystko miał wład,
bo by o ojcostwie musiał rozstrzygnąć sąd.

Wyjatek wśród Pań stanowiła Hela .
Podrywać nie mogła, piła też niewiele.
Siadła na kocu, humoru nie miała. No bo co się dziwić .
W takim dniu ciotka do niej przyjeżdżała.

Damkowa przed wódką ciągle się wzbraniała
Lecz gdy ktoś jej polał chętnie wypiała.

Była też wśród nas jedna elegantka, Białkowa.
Kapelusz zabrała, raz go ubierała, raz go zdejmowała,
jakby pod Aleksis podszywać się chciała.

W Basi po wypiciu, duch pływaka się rozbudził
i do wody wskoczyć chciała.
Zapomniała, że z Wilkowic stroju nie zabrała.
Babki szybko się zmobilizowały
i piękne bikini Basi darowały.

~~Tuż szósta wieczorem, czas do domu czas,~~
Ale trzy gospodynie w nosie mają nas.
W autobusie wyrażają swoje niezadowolenie.
Przez mikrofon wykrzyczały, że gdy słońce świeci
to nie czas by wracać na wilkowskie śmieci.

Prym wodziła w tym sprzeciwie, Seniorka wspaniała.
Najpierw wszystkich uciszyła
CICHOO MAMA MOWI
potem nam nadała.

Już droga powrotna wszyscy rozbawieni, tylko Wenia
raz nam błędnie, drugi raz czerwieni.
Ciągle jej się zdaje ,że to grzybobranie
każe więc kierowcy stawać przy każdej polanie.

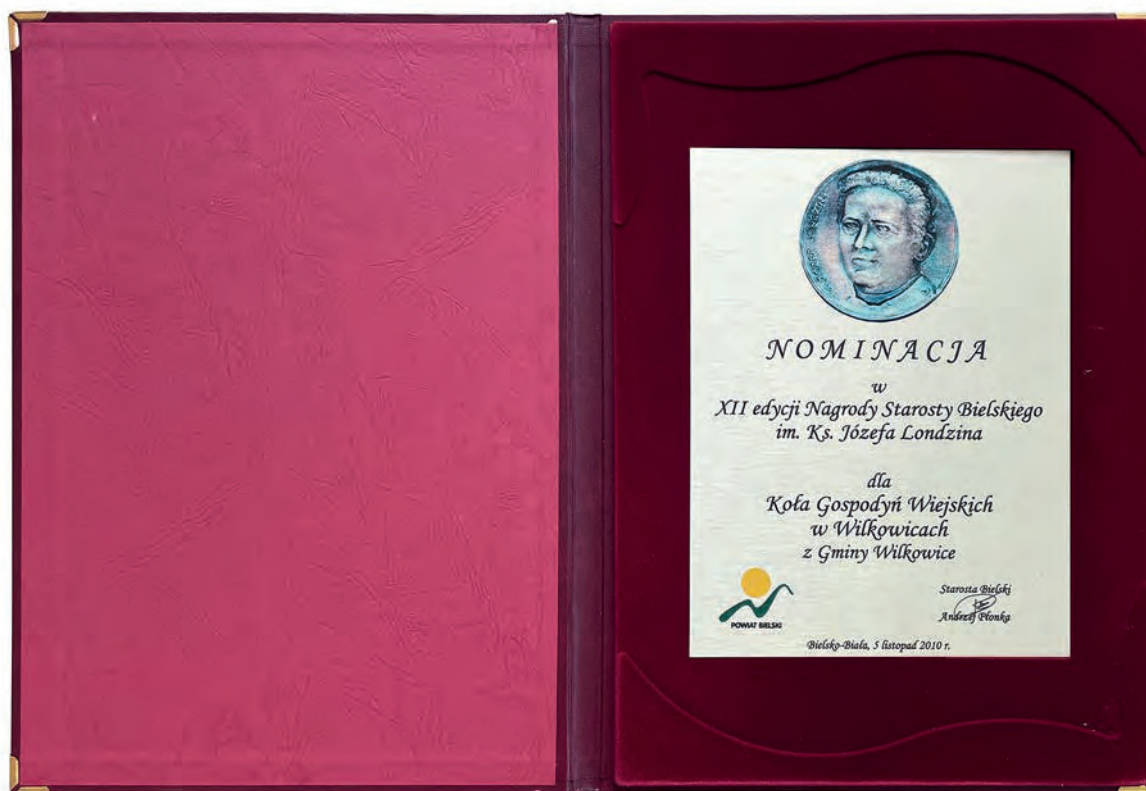
Wycieczka się kończy, pora na żegnanie,
najpierw jednak do Władzi mamy to przesłanie:

Władziu, jak zwykle wycieczka wspaniała,
za co ci dziękuję, Gospodyń Wiejskich ferejna cała,
ale jedna prośba na przyszłość, od wdów
zabierz dla nas chłopów nie czterech lecz stu.

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA

Najlepszym potwierdzeniem efektywności działań KGW są nagrody i wyróżnienia zdobywane na przestrzeni lat. Są wyrazem uznania i miarodajną form docenienia pracy, starań i zaangażowania.

Najbardziej prestiżowym wyróżnieniem dla Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach była nominacja Koła przez Gminę Wilkowice do Nagrody Starosty Bielskiego im. Ks. Józefa Londzina w 2010 roku. Jest to wyróżnienie przyznawane co roku osobom lub organizacjom szczególnie zasłużonym dla lokalnych społeczności.

Udokumentowane wyróżnienia i nagrody kulinarne na szczeblu powiatowym to między innymi:

2007 r.

- wyróżnienie za chłodnik owocowo-jagodowy (w kategorii zupy);

2008 r.

- III miejsce za bulion pomidorowy;

2011 r.

- wyróżnienie w zorganizowanym przez Powiat Bielski Polsko-Czeskim przeglądzie kulinarnym w Rudzicy „Kulinarne Dziedzictwo” za pieczeń jagnięcą z kluseczkami „scykanymi”;

2013 r.

- statuetka „BABA” – nagroda główna „Za najbardziej tradycyjną potrawę w kategorii dania gorące” w Powiatowym Festiwalu Kuchni Regionalnej w Zabrzegu pt. „Polski i słowacki sposób na ziemniaka”. Gospodynie zaprezentowały „tarcio-szkę” – babkę ziemniaczaną;

2016 r.

- wyróżnienie od Stowarzyszenia Regionu Beskidy za wieprzowinę z sosem grzybowym i kluseczkami;

2021 r.

- statuetka „BABA” – nagroda główna w Przeglądzie Potraw Regionalnych „Kulinarne Dziedzictwo Powiatu Bielskiego” w kategorii „napoje i nalewki”. Gospodynie zaprezentowały nalewkę z buraka;

2023, 2024 i 2025 r.

- nagrody specjalne podczas powiatowego konkursu „Kulinarne Dziedzictwo” za wystrój stoisk.

Udokumentowane sukcesy w konkursach rękodzielniczych:

2008 r.

- wyróżnienie w kategorii „korony” w Powiatowym Konkursie Wieńców Dożynkowych, konkurs przeprowadzono na terenie gminy Wilkowice, a nagrodę ufundowała Europosłanka Małgorzata Handzlik.

Udokumentowane sukcesy sportowe:

2019 r.

- II miejsce w IX Spartakiadzie Kół Gospodyń Wiejskich w Jasienicy;

2024 i 2025 r.

- III i II miejsce w Otwartych Zawodach Sikawek Konnych o Puchar Wójta Gminy Wilkowice organizowanych co roku przez OSP dla jednostek straży pożarnej, drużyna złożona z członkiń KGW Wilkowice rywalizowała z kobiecymi zespołami OSP.

Należy również pamiętać o konkursach i aktywnościach, które historia Koła zarejestrowała, ale brakuje danych precyzyjnie osadzających je w czasie. Prawdopodobnie w latach 60-tych, panie Stefania Rączka, Leokadia Stec i Helena Hoła w konkursie „Więcej mleka lepszej jakości” zajęły I miejsce w powiecie. W konkursach ogrodów warzywno-owocowych członkinie Koła były nagradzane wielokrotnie.¹⁵

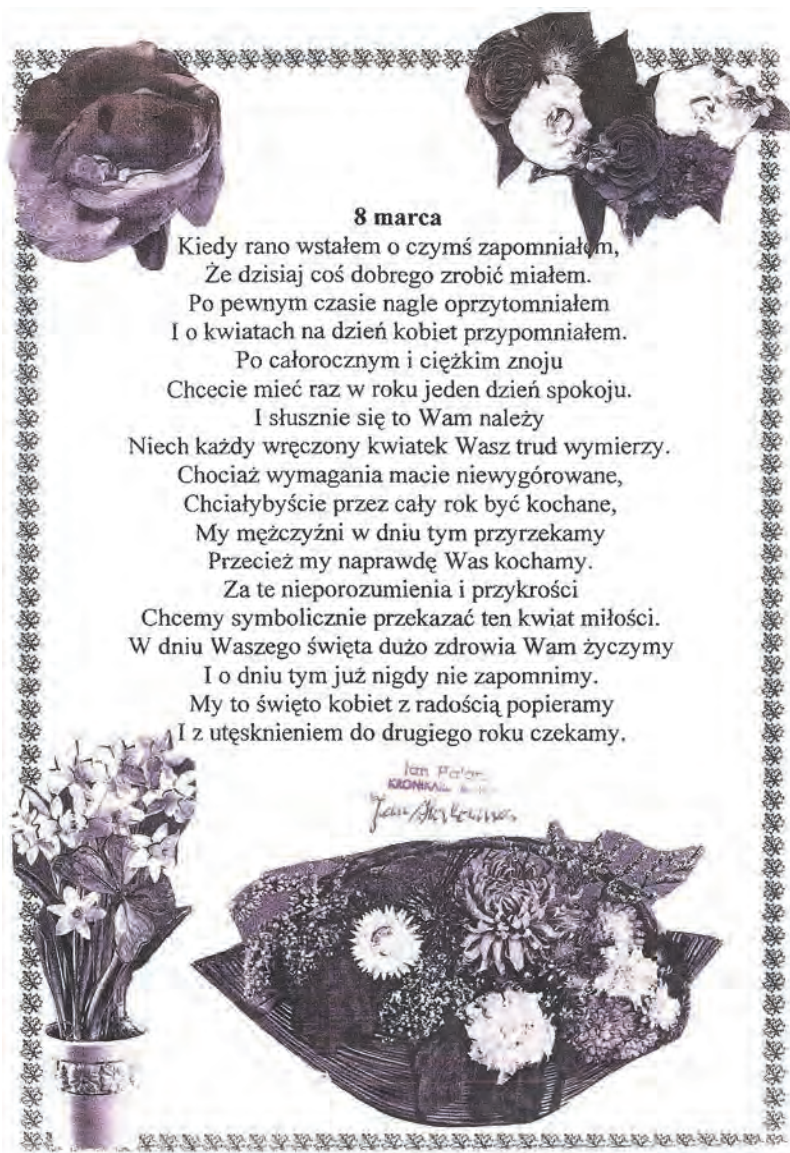

*Wybrane nagrody Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach.
Wszystkie nagrody znajdują się w siedzibie KGW Wilkowice*

15 Kronika KGW Wilkowice

Niezaprzeczalną formą nagrody jest każde dobre słowo wypowiedziane i zapisane pod adresem KGW, także na okoliczność świąt okazjonalnych. W kronice Koła zachowały się pisane wierszem życzenia z okazji Dnia Kobiet autorstwa Jana Halamy, z własnoręcznym podpisem. Można przyjąć, że zostały one wręczone lub przesłane w latach 2010-2015.

Jan Halama (zm. 2020 r.) jest uznanym gminnym kronikarzem i Honorowym Obywatelom Gminy Wilkowice. Dorobek, który po sobie zostawił, to nie tylko zbiory cennych historycznych przedmiotów, zapiski, opracowania i badania nad regionem Beskidów. To także poezja stanowiąca blisko 200 wierszy.

ROZDZIAŁ V
KOMUNIKACJA KGW
W SPOŁECZEŃSTWIE
INFORMACYJNYM

Informacja była elementem potrzebnym od zawsze. Kiedyś skupiała się na przekazywaniu wiedzy o stanie rzeczy i o faktach. Obecnie jest rodzajem towaru, którym instytucje dysponują i wykorzystują w celu budowania własnego wizerunku. Nośnikami informacji są media w szerokim rozumieniu tego słowa. Pełnią one rolę pośrednika między daną organizacją a opinią publiczną, kształtując jej postrzeganie przez odbiorców. Koło Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach umiejętnie wykorzystuje możliwości dane przez media, budując własny wizerunek aktywnej, nowoczesnej, kreatywnej grupy, która wciąż się rozwija, poszerzając zakres swoich działań.

PRASA

Na przestrzeni ostatnich lat prasa gminna i powiatowa wielokrotnie pisała o wilkowickich gospodyniach. Również same gospodynie włączały się aktywnie w tworzenie informacji tematycznych dla prasy. W kronikach KGW znajduje się obszerna dokumentacja w postaci wycinków z gazet, która jest na bieżąco uzupełniana.

Każdorazowo, w kontekście KGW, opisywany jest w prasie lokalnej (w miesięczniku „Głos Gminy Wilkowice” i w gazecie powiatowej „Mój Powiat”) powiatowy konkurs

i przegląd pt. „Kulinarne Dziedzictwo”. Koło bierze w nim udział od lat, niejednokrotnie zdobywając laury.

W czasopiśmie „Mój Powiat” (2010 r.) pojawił się artykuł w związku z nominacją Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach do Nagrody Starosty Powiatowego im. Ks. Józefa Londzina.

W 2022 r. powstała publikacja w formie broszury opisującej stroje kół gospodyń wiejskich z terenu gminy Wilkowice. Znalazły się w niej także polskie i słowackie przepisy kulinarne. Publikacja była efektem udziału KGW Wilkowice w polsko-słowackim projekcie „Jedność w różnorodności”. Na okładce wydawnictwa znalazły się gospodynie wilkowickie w strojach krakowskich. (patrz rozdz. IV)

Miesięcznik „Głos Gminy Wilkowice” (2023 r.) opisuje zadanie realizowane przez KGW we współpracy z Rejonowym Związkiem Kółek i Organizacji Rolniczych w Bielsku-Białej, pt. „Wilkowickie gospodynie promują beskidzką wieś”. (patrz rozdz. IV)

Czasopismo „Gazeta Beskidzka” (2024 r.) opisuje konkurs kulinarny o zasięgu gminnym pt. „Nasze Kulinarne Dziedzictwo”, którego KGW Wilkowice było gospodarzem. Również okładka gazety nawiązuje do tego wydarzenia.

Od lat, co kwartał KGW Wilkowice zamieszcza w „Głosie Gminy Wilkowice” swoje tradycyjne przepisy kulinarne, z opisem i zdjęciem potrawy.

Cyklicznie w prasie lokalnej pojawiają się również informacje i artykuły o imprezach kulturalnych, które współorganizowało wilkowickie KGW.

„PRAWIE” TELEWIZJA

KGW Wilkowice obecnie posiada wystarczający potencjał do budowania swojej rozpoznawalności w mediach. Dlatego, gdy w październiku 2024 roku pojawiła się możliwość zaprezentowania gospodyń wilkowickich przed kamerami telewizyjnymi w programie „Pytanie na śniadanie”, grupa zgłosiła chęć udziału. Zdjęcia powstawały przy „Chacie na Magurce”. Gospodynie opowiadały o działalności Koła, o tradycjach regionu i lokalnych potrawach. Przed kamerami przygotowywały też tradycyjne „prażuchy”, podawane ze skwarkami i zsiadłym mlekiem. Dla KGW przedsięwzięcie było nie lada wyzwaniem, wspartym przez lokalnych przedsiębiorców, instytucje, społeczników i przyjaciół. Z niezależnych od Koła przyczyn nagranie nie zostało wyemitowane. Przygodę z telewizją KGW potraktowało jako doświadczenie i formę wewnętrznego egzaminu z umiejętności koordynowania działań, pracy pod presją czasu i kreatywności.

*Przygotowania do nagrania
w pięknej scenerii na Magurce.
Październik 2024 r.*

NOWOCZESNE MEDIA

W maju 2024 roku KGW Wilkowice założyło profil na portalu Facebook. Jest on nie tylko narzędziem do budowania wizerunku Koła. Przede wszystkim stał się medium błyskawicznie przekazującym informacje szerszemu gronu odbiorców. Poprzez Facebook Koło informuje o odbywających się akcjach i działaniach, a także o obecności na licznych wydarzeniach kulturalnych. Zwiększa to znacznie rozpoznawalność KGW, co buduje jego wizerunek jako organizacji aktywnej społecznie. Koło udostępnia także posty i zdjęcia innych organizacji i osób prywatnych, a działalność gospodyń pojawia się w postach innych profili.

KGW stara się wykorzystywać możliwie dużo kanałów komunikacyjnych do propagowania kultury i swojego dziedzictwa, nieustannie doskonalić swoje umiejętności. Przedstawicielki Koła brały udział w szkoleniu zorganizowanym przez Gminę Wilkowice, dotyczącym możliwości, jakie stwarza organizacjom pozarządowym świadome stosowanie sztucznej inteligencji.

Obecnie również kontakt pomiędzy członkami Koła jest łatwiejszy i szybszy. Przez lata wszelkie informacje przekazywano jedynie podczas zebrań, a lista obecności była potwierdzeniem przyjęcia do wiadomości bieżących ustaleń. Telefonicznie przekazywano informacje jedynie członkiniom, które nie figurowały

na liście obecności. W dobie mediów społecznościowych komunikacja w zespole stała się sprawna i oszczędza gospodyniom wiele czasu. Nierzadko decyzje zapadają na podstawie elektronicznego głosowania i na podstawie ankiet. Czas pozyskany dzięki sprawnej komunikacji jest spożytkowany na realne działanie.

<https://www.facebook.com/profile.php?id=61559524061597>

PODSUMOWANIE

Świat tradycji toczy się w sercu, w mentalności, w poczuciu przynależności. Czasem tradycję niesiemy w sobie od dziecka, a czasem musimy do niej dorosnąć, żeby pojąć jej wartość. Niektórzy uważają, że jest przeżytkiem, że nie rezonuje z uniwersalnymi wzorcami i wartościami kulturowymi, które proponuje globalizacja.

Ogromną rolę w zapobieganiu marginalizacji lokalnych zwyczajów i wartości spełniają instytucje lokalne. Monografia Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach dowodzi, jak nieoceniona jest to rola. Niniejsza publikacja miała na celu pokazanie wieloletniej i wielokierunkowej działalności tej organizacji.

Trzy pokolenia Gospodyń. Wilkowice 2025 r. |

Rys historyczny był niezbędny do nakreślenia tła powstania Koła, jego rozwoju w trudnych powojennych czasach, aktywności podczas II RP i po transformacji ustrojowej (przy tendencji malejącej działalności kół gospodyń w Polsce). Wreszcie był konieczny do wprowadzenia czytelnika w teraźniejszość, w której Koło transformowało do organizacji pozarządowej.

Przedstawiona w rozdziale II struktura Koła to wewnętrzny obraz hierarchii i zależności niezbędnych do prawidłowego działania organizacji, w której funkcjonuje jasny podział obowiązków, odpowiedzialności i kompetencji. W rozdziale tym znalazła się także prezentacja identyfikacji wizualnej KGW Wilkowice, jako elementu podkreślającego indywidualny charakter Koła i jego misję.

W monografii podjęto także próbę wyjaśnienia genealogii ludowego stroju krakowskiego w kontekście tożsamości kulturowej wilkowickich gospodyń.

W najobszerniejszym rozdziale IV zawarto całą wielokierunkową działalność Koła. Składa się na nią współpraca z organizacjami rządowymi i pozarządowymi, udział w projektach i programach międzynarodowych oraz realizacja zadań publicznych. Rozdział opisuje także działalność Koła związaną z pielęgnowaniem tradycji i zwyczajów, udział KGW w szeroko rozumianym świętowaniu i opis działań podejmowanych w kierunku podtrzymania tradycji kulinarnych regionu. Zawiera również

przykłady działalności charytatywnej Koła, przedsięwzięcia integrujące mieszkańców gminy i te, które integrują wewnętrznie wilkowickie KGW. Rozdział kończy prezentacja efektów działań organizacji, czyli nagród i wyróżnień zdobywanych na przestrzeni lat.

Monografię zamyka rozdział traktujący o roli mediów w tworzeniu i podtrzymaniu wizerunku Koła. Obecnie wilkowickie KGW z powodzeniem wykorzystuje dostępne środki komunikacji, prasę i portale społecznościowe, aby przybliżyć jak największej grupie odbiorców swoją działalność.

Koło Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach wciąż się rozwija i poszerza zakres swoich działań, a przy tym jest żywym łącznikiem pomiędzy tradycją a współczesnością. Kulturowanie regionalnych zwyczajów przy jednoczesnej otwartości na nowe inicjatywy, kreatywności i skuteczności w realizacji podejmowanych działań, stawia je w gronie najbardziej aktywnych i efektywnych gminnych organizacji pozarządowych.

| KGW Wilkowice, 2025 r.

Zdjęcia w rozdziałach „Wstęp” oraz „Podsumowanie”: Elżbieta Polak (Fabirkiewicz)

Cztery pokolenia
KGW Wilkowice.
2025 r.

OD AUTORKI

Pragnę serdecznie podziękować Elżbiecie Fabirkiewicz – członkini KGW Wilkowice i mojej serdecznej przyjaciółce, która obdarzyła mnie zaufaniem i dołożyła wszelkich starań, aby niniejsza publikacja została ukończona w terminie. Jako członkini Koła, zapewniła mi stały dostęp do wszelkiej dokumentacji bieżącej i archiwalnej, „przekopała się” także przez wszystkie ustawy, paragrafy, zawilości prawne i uporządkowała dane, co bezwzględnie ułatwiło pracę i zaoszczędziło wiele czasu. Wreszcie jako grafik komputerowy poskładała książkę w całość i zaprojektowała przepiękną okładkę. Bez niej publikacja nigdy nie doszłaby do skutku.

Dziękuję Katarzynie Kąkol – obecnej przewodniczącej KGW Wilkowice za otwartość, jasną komunikację, dyspozycyjność i dobrą energię, niezbędną w owocnej współpracy.

Dziękuję Jadwidze Cendrzak, Krystynie Wali i Zofii Żur – wieloletnim członkiniom Koła, za inspirujące spotkanie, z którego wyniknęły same dobre rzeczy.

Dziękuję Andrzejowi Nyczowi za przybliżenie historii i tradycji regionu, za wnikliwą analizę zawilości kulturowych popartą konkretnymi źródłami, które mi udostępnił, a w których znalazłam odpowiedzi na nurtujące mnie pytania.

Pragnę podziękować instytucjom i organizacjom, które zechciały wyrazić swoje opinie na temat współpracy z Kołem. Wreszcie dziękuję wszystkim pozostałym informatorom, również tym, którzy chcą pozostać anonimowi i osobom, których obecność pośrednio, ale z dobrym skutkiem wpłynęła na efekt finalny.

W książce antropologa Dimitrixa Xygalatasa pt. „Rytuały. Pozornie bezsensowne działania, które nadają życiu sens” przeczytałam takie zdanie: „Kiedy badacze spytali dlaczego obchodzimy urodziny, w odpowiedzi usłyszeli, że robimy to, żeby dorastać”. 75 lat to słuszny wiek dla człowieka, ale i dla organizacji. Jubileusz 75-lecia Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach to czas retrospekcji, wspomnień, refleksji, finalizowania długoplanowych zamierzeń i świętowania osiągnięć. Ale to także czas do zaciągania nowych zobowiązań dla podtrzymania tradycji minionych lat.

Beata Łakomska

BIBLIOGRAFIA

- Frączak Piotr „Historia kół gospodyń wiejskich – między emancypacją a kolonizacją wsi”, w: „Kwartalnik Trzeci Sektor” 55 numer (3/2021).
- Kamocki Janusz, „Przyczyny rozpowszechniania się stroju krakowskiego jako stroju narodowego”, w: Polska Sztuka Ludowa, r.30: 1976 r., nr 2.
- Korczyk Edward, Kożusznik Danuta, „Koła Gospodyń Wiejskich w latach 1866 – 2016”, Bielsko-Biała 2016 r.
- Kowalska – Lewicka Anna, „Ludowy strój krakowski strojem narodowym”, w: Polska Sztuka Ludowa - Konteksty 1976 r. t.30 z.2; s.67-74.
- Księga Inwentarzowa, Wilkowice 1982 r. do nadal.
- Kronika Ośrodka Nowoczesnej Gospodyni, Wilkowice 1967-1977 r.
- Kronika zespołu „Świerki”, Wilkowice 1974-1980 r.
- Kronika KGW Wilkowice, t. I-III, Wilkowice 2013 r. do nadal.
- Pol Wincenty, „Obrazy z życia i podróży”(1846 r.), ebook MOBI, klasyka Virtualo, Polska Biblioteka Internetowa.
- Protokoły Gminnej Rady Kobiet, Wilkowice 2004-2016 r.
- Protokoły z zebrań członków Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach.
- Red. Stanko Przemysław, „Monografia Gminy Wilkowice”, Wydawnictwo Prasa Beskidzka, Bielsko-Biała 2014 r.
- Udziela Seweryn, „Ludowe stroje krakowskie i ich krój: Z 34 tablicami barwnymi i rycinami w tekście oraz dwoma arkuszami Krojów”, wyd. 3., Wydawnictwo Muzeum Etnograficznego w Krakowie, Kraków 1930 r.
- Udziela Seweryn, „O góralszczyźnie”, w: „Rocznik Muzeum Etnograficznego w Krakowie”, Kraków 1918 r.
- Witkowska Helena, „Ligi Włościańskie”, w: Na posterunku, Kraków 2017 r., nr 26-27.
- Xygalatas Dimitrix, „Rytuały. Pozornie bezsensowne działania, które nadają życiu sens”, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2023 r.

Akty prawne:

- Ustawa z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (Dz.U. 1982 nr 32 poz. 217).
- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. 1989 nr 20 poz. 104).
- Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (Dz.U. 2018 poz. 2212).
- Uchwała nr XXXVII/301/2017 Rady Gminy Wilkowice z dn. 21 czerwca 2017 r. w sprawie nadania Honorowego Obywatelstwa Gminy Wilkowice.
- Statut Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach, KRKGW o numerze: 2402100001.

Źródła internetowe:

- Oficjalna strona Urzędu Gminy w Wilkowicach:
<https://wilkowice.pl/kultura-i-sport/kultura/honorowi-obywatele-gminy>, dostęp 15.08.2025 r.
- Oficjalny profil Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach:
<https://www.facebook.com/profile.php?id=61559524061597>, dostęp 15.08.2025 r.

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	7	ROZDZIAŁ IV	
WSTĘP	15	DZIAŁALNOŚĆ KOŁA	
		GOSPODYŃ WIEJSKICH	
ROZDZIAŁ I		W WILKOWICACH	57
HISTORIA „KOŁEM” SIĘ TOCZY	19	Współdziałanie z organizacjami	58
Rys historyczny	20	Realizacja projektów i zadań publicznych	67
Początki	21	Działalność charytatywna	71
Ośrodek Nowoczesnej Gospodyni	24	Świętowanie	72
Słowo o Władysławie Rączce	26	Kulinaria	79
Koła gospodyń wiejskich w transformacji ustrojowej	28	Poetycka twórczość okazjonalna członkiń KGW Wilkowice	86
Gminna Rada Kobiet	28	Literatura biesiadna KGW Wilkowice	88
Kronika KGW	30	Nagrody i wyróżnienia	90
Nowe możliwości	30		
ROZDZIAŁ II		ROZDZIAŁ V	
STRUKTURA	33	KOMUNIKACJA KGW	
Siedziba	34	W SPOŁECZEŃSTWIE	
Status prawny	34	INFORMACYJNYM	95
Władze stowarzyszenia	35	Prasa	96
Logo	40	„Prawie” telewizja	98
		Nowoczesne media	99
ROZDZIAŁ III			
O STROJU	43	PODSUMOWANIE	101
Strój Koła Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach	52	Od autorki	107
		Bibliografia	108

